

תלמוד

מסכת סנהדרין

הוראות

א. משך הבחינה: שעותיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	–	(12x7)	–	84 נקודות
פרק שני	–	(4x4)	–	16 נקודות
סך הכול	–			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (84 נקודות)

ענו על שבע מן השאלות 1–10 (לכל שאלה – 12 נקודות).

1. מומחה לרבים; נטילת רשות להורות

"תנו רבנן דיני ממונות בשלושה ואם היה מומחה לרבים דן אפילו יחיד".

א. רש"י כתב: "...וקסבר אין כאן עירוב פרשיות".

(1) הסבירו את הביטוי "עירוב פרשיות". בתשובתכם כתבו מהו הנושא של כל אחת מן הפרשיות שהתערבבו.

(2) לפי רש"י, התנא שאמר ברייתא זו סובר שאין עירוב פרשיות. נמקו את דעת רש"י.

(5 נקודות)

ב. (1) על פי בעלי התוספות, מהו החידוש בדין המודגש בקו בברייתא המצוטטת?

(2) הסבירו בלשונכם את הוכחת בעלי התוספות לדבריהם.

(4 נקודות)

ג. בנוגע לנטילת רשות להורות, מובא בהמשך הגמרא: "תנא באותה שעה גזרו תלמיד אל יורה אלא אם כן נוטל רשות מרבו".

מהי המטרה של גזרה זו, וכיצד היא פותרת את הבעיה שבעקבותיה גזרו גזרה זו? (3 נקודות)

2. פשרה

א. "ביצוע בשלושה דברי ר"מ וחכ"א פשרה ביחיד".

על פי מסקנת הגמרא, הסבירו מהו הטעם לדעה של רבי מאיר, ומהו הטעם לדעה של חכמים. (2 נקודות)

ב. "נגמר הדין אי אתה רשאי לבצוע".

(1) הסבירו את פירוש רש"י לביטוי "נגמר הדין", והעתיקו מהמשך הגמרא את המשפט שבעקבותיו כתבו

בעלי התוספות בנוגע לפירוש רש"י "ולשון הש"ס מוכח כן בוודאי".

(2) על פי בעלי התוספות, באיזה מצב מותר לבית הדין להציע פשרה גם לאחר ש"נגמר הדין"?

(5 נקודות)

ג. עיינו בדברי ה"שבות יעקב" שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.

הפשר קרוב לדין. בזה לא דינא גמירי רק פשרה בעלמא הוא, ופירש"י בסנהדרין, דף לב, ע"ב: "צִדְקָא תִּרְדּוּף" אחד לדין ואחד לפשר" - "צִדְקָא דין שלך, צִדְקָא פשרה שלך, לפי ראות עיניך, ולא תרדוף את האחד יותר מחברו". שמע מינה דפשרה הוא מעין שודא דדייני ממש. ... יש רשות ביד הפשרן לעשות לפי מהות הדברים לפשר ביניהם כפי ראות עיני הדיין, רק שלא יצדד הדבר אחר אחד מהן יותר מחברו, בעניין שיעשה שלום בין הצדדים וכדאיתא להדיא בפ"ק דסנהדרין (ו, ע"ב) שעיקר הפשרה אינו רק [=אלא] לעשות שלום בין בעלי הדינים. ובנדון זה שקיבלו עליהם הבעלי דינים לעשות פשר קרוב לדין הכוונה על כל פנים שלא לחצות הדבר שמחולקין בו רק בפשר קרוב לדין יותר בדין. אך אכתי אין שיעור לדבר אפילו זהב אחד שעושין יותר ממה שמתחייב בדין גם כן מיקרי קרוב לדין... ליבי אומר לי דעל כל פנים לא יפטור זה שמתחייב בדין בכל השלוש מאות, לא יפטור אותו יותר משליש שהוא מאה ר"ט [רובל טלר - יחידת מטבע] ויתחייב על כל פנים בשני שלישים שזה מקרי קרוב לדין.

(הרב יעקב ריישר, שו"ת שבות יעקב, חלק ב, סימן קמה)

(1) ה"שבות יעקב" הסיק מדברי רש"י שבציטוט "שמע מינה דפשרה הוא מעין שודא דדייני ממש".

הסבירו בלשונכם את הביטוי המודגש בקו, והעתיקו מדברי רש"י שבציטוט את המילים שמהן הסיק ה"שבות יעקב" את מסקנתו.

(2) דן תבע מאברהם סכום של 900 ש"ח. הדיינים סברו שהתובע צודק, אולם לא הייתה להם הוכחה חד-משמעית לכך.

בעקבות זאת הם הטילו פשרה בין דן ובין אברהם.

על פי ה"שבות יעקב", מהו סכום הכסף שאברהם צריך לשלם לדן, ומדוע?

(5 נקודות)

3. פלוני רבעני לרצוני

רב יוסף ורבא נחלקו בנוגע למקרה שאדם מעיד שפלוני רבעו לרצונו.

א. (1) על פי רב יוסף, ציינו מהו הדין של הרובע, והסבירו את הטעם לדין זה.

(2) על פי רבא, ציינו מהו הדין של הרובע ומהו הדין של הנרבע, והסבירו את הטעם לדין בנוגע לכל אחד מהם.

(6 נקודות)

ב. בעלי התוספות הקשו "והא דאמר התם (דף כו:): החשוד על העריות כשר לעדות".

הסבירו את קושיית בעלי התוספות, והסבירו שניים מן התירוצים שמובאים בדברי בעלי התוספות לקושיה זו.

(6 נקודות)

4. עיבור השנה

א. (1) "תנו רבנן אין מעברין את השנה... ולא במוצאי שביעית".

על פי רש"י, הסבירו את הטעם לדין שאין מעברין את השנה במוצאי שביעית. בתשובתכם הסבירו מהו "איסור חדש", ומהי כוונת רש"י במילים "מאריכין עליהן איסור החדש".

(2) "של בית רבן גמליאל היו מעברין במוצאי שביעית".

הסבירו מדוע הם נהגו כך.

(7 נקודות)

ב. "תנו רבנן אין מעברין את השנה מפני הטומאה רבי יהודה אומר מעברין".

(1) הסבירו כיצד הסיקה הגמרא מדברי הברייתא שרבי יהודה סובר ש"טומאה דחוויה היא בציבור".

(2) על פי מסקנת הגמרא, רבי יהודה סובר שאם עיברו את השנה מפני הטומאה, השנה אינה מעוברת. מהו הטעם לכך?

(5 נקודות)

5. מלך בבית דין

א. "המלך לא דן ולא דנין אותו".

(1) על פי הגמרא, איזה מלך לא נכלל בקביעה זו של המשנה?

(2) "ואמר ריש לקיש קשט עצמך ואחר כך קשט אחרים".

כתבו איזה דין מנומק באמצעות המשפט המצוטט, והסבירו את הנימוק.

(3) על פי התוספות, המלך שציינתם בתת-סעיף א(1) אינו רשאי לדון בסוג מסוים של דינים.

מהו הסוג, ומדוע אין הוא רשאי לדון בו?

(6 נקודות)

ב. "ינאי המלך עמוד על רגליך".

(1) על פי התוספות, כתבו באיזה עניין מלך עדיף מתלמיד חכם, והסבירו מדוע.

(2) על פי התוספות, כתבו באיזה עניין תלמיד חכם עדיף ממלך, והסבירו מדוע.

(6 נקודות)

6. האם מותר לכוהנים לשתות יין לאחר חורבן בית המקדש?

א. רבנן (חכמים) אסרו על הכוהנים לשתות יין לאחר חורבן בית המקדש.

הסבירו את הטעם לאיסור של רבנן. בתשובתכם התייחסו למשמרות הכהונה ולבניין בית המקדש. היעזרו ברש"י.

(4 נקודות)

ב. (1) "דאמר רב אחא דרך מיל ושינה כל שהוא מפיגין את היין".

על פי דברי רב אחא, מותר לכוהנים לשתות יין לאחר חורבן בית המקדש. הסבירו מדוע.

(2) על פי דברי רב נחמן בשם רבה בר אבוה, באיזה תנאי מותר לכוהנים לשתות יין לאחר חורבן בית המקדש, ומדוע?

(4 נקודות)

ג. על פי רב אשי, הסבירו מדוע לאחר חורבן בית המקדש אסרו חכמים על הכוהנים לשתות יין אך התירו להם לגדל שיער.

(4 נקודות)

7. המשחק בקוביא, אסמכתא, הגרלות והימורים

א. על פי רש"י, מדוע משחק בקוביא הוא אסמכתא לדעת רמי בר חמא, ומדוע הוא אינו אסמכתא לדעת רב ששת? (4 נקודות)

ב. עיינו בדברי הרב עובדיה יוסף שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.

האם מותר מן הדין להשתתף בקניית כרטיסי הגרלה של מפעל הפיס?

במשנה סנהדרין (כד, ע"ב) שנינו, "אלו הפסולים לעדות, המשחק בקוביא..."

ותבט עיני להרב הגאון רבי עובדיה הדאיה בשו"ת ישכיל עבדי חלק ח' (יורה דעה, סי' ה, סעיף ג) שנשאל בנידון דידן, האם מותר לקנות כרטיס הגרלה של מפעל הפיס. והשיב, שאין לאסור מטעם איסור שחוק בקוביא...

ומה שכתב עוד הרב ישכיל עבדי שם: "ועוד, הרי אפילו בקוביא מפורש בדברי הרמ"א בהגה [שולחן ערוך, חושן משפט, סימן שע, ג], שאין זה אלא 'באין לו אומנות אלא הוא', אבל אם יש לו אומנות, אינו פסול. ובנידון דידן הרי הוא רק משתתף בפיס ותו לא". עד כאן. במחילת כבוד תורתו, לא שמיה מתא [אינה ראייה]. שאומנם הרמב"ם [הל' עדות י"ב, ד'] ומרן השו"ע [סימן שע, שם] כתבו בהדיא "והוא שאין לו אומנות אלא הוא", אך זהו רק לעניין לפוסלו לעדות, אבל לעניין איסור גזל מדבריהם מטעם אסמכתא, גם כשיש לו אומנות אחרת, איסורא מיהא איכא [יש בכל זאת איסור], וכמפורש בדבריהם.

(הרב עובדיה יוסף, שו"ת יביע אומר, חלק ז, חושן משפט, סימן ו)

(1) על פי דברי הרב עובדיה יוסף המצוטטים, כתבו מה פסק הרב עובדיה הדאיה ("ישכיל עבדי") בנוגע להשתתפות בהגרלת מפעל הפיס, והסבירו את הראיה לפסיקתו.

(2) הרב עובדיה יוסף דחה את הראיה של הרב עובדיה הדאיה. הסבירו את הדחייה. (4 נקודות)

ג. עיינו בדברי הרב אברהם שפירא שלפניכם, וענו על השאלה שאחריהם.

הדבר נראה פשוט שחשש גזל אין כאן, משום שחז"ל אסרו רק כשהפרס שעומד ליפול בגורלו של המשתתף בגורל מונח לפניו, ועל זה גופא מטיל גורל מי יקבל הכסף הזה. שכל אחד מהמשתתפים מניח משלו על שולחן הקוביא, כי אז יש ספק שכל אחד בטוח בליבו שכסף זה שלו המונח לפניו - יוחזר לו עם תוספת הרווח. ועל כן בעומק ליבו אינו מקנה בלב שלם וזה נשאר שלו, ולכן יש כאן חשש גזל למי שזכה בכסף, וזהו משחק בקוביא שאסרו חז"ל. אבל בהגרלות כגון מפעל הפיס שהכסף משולם לסוכנות המפעל, הקונה יודע בבירור שכסף זה לא יוחזר אליו, אלא הסוכן יעבירו לסוכנות המקומית ויושם בבנק, ואחר כך יעבירו ללשכה הראשית, ואין לקונה כל ציפיה שכסף זה יוחזר אליו, אלא המפעל ודאי זוכה בהם לחלוטין. ועל כן אין חשש שמא לא התכוון להקנות את הכסף לחלוטין. אלא יש בליבו תקווה שבסופו של דבר לאחר כמה ימים, זה (כסף הקנייה) יגרום לו רווח כפול ומכופל, משום שהמספר שלו יזכה בסכום גדול. תקווה כזו יש לכל משקיע בעסק, שמקווה להרוויח מההשקעה שהשקיע, אבל אם תקוותו נכזבת אין בזה כדי לעשות את ההשקעה לגזל... וסברה נוספת, כיוון שהנהלת מפעל הפיס מוכרת תעודות הגרלה, והתמורה היא עצמה שווה כסף, ויש לה ערך, כי ניתן למוכרה לאחרים, וגם ספרדי יכול למוכרה לאשכנזי, שלדעת הכול אין זה בשבילו משחק של קוביא אסורה, אין זה דומה למה שהמחבר אוסר משום קוביא.

(הרב אברהם אלקנה כהנא שפירא, "רכישת כרטיסי פיס", תחומין, ה [תשמ"ה], עמ' 301-302)

על פי הרב אברהם שפירא, גם אם במקרה של המשחק בקוביא יש חשש גזל, בכל זאת מותר לקנות כרטיס הגרלה של מפעל הפיס.

הסבירו את שני הנימוקים לדעתו. (4 נקודות)

8. עד זומם

א. "איתמר עד זומם אביי אמר למפרע הוא נפסל".

הסבירו מהי הכוונה בביטוי "למפרע הוא נפסל". אפשר להסביר זאת באמצעות דוגמה. (3 נקודות)

ב. גד ויואב העידו שיעקב גנב אופניים ביום ראשון בשעה 16:00 מתחנת הרכבת בירושלים.

(1) כתבו מה יעידו עדים שמכחישים את גד ויואב, ומה יעידו עדים שמזימים אותם.

(2) בנוגע לכשרות של גד ויואב להעיד מכאן ואילך, מהו ההבדל בין הכחשת העדות של גד ויואב ובין הזמת עדותם?

(5 נקודות)

ג. עיינו בדברי הרב שלמה פיישר שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.

הטור בסימן לח כתב... ונראה בביאור דבריו, דבכל הגדת עדות יש להבחין ב' חלקים. וכגון עד שאומר: "אני ראיתי שראובן לווה מנה משמעון". עיקר ההגדה הוא ראובן לווה מנה משמעון. ואילו תיבות: "אני ראיתי" אינן אלא הודעה לבית דין, שהעד מעיד על עצמו שהוא ראוי להעיד עדות זו מפני שהוא היה שם וראה את המעשה.

והינה בהכחשה, העדים המכחישים באים לפגום בחלק ההגדה שבעדותן של הראשונים, מה שאין כן בהזמה הם פוגמים בחלק ההכשר שבעדותן, דהיינו באותו חלק שהם העידו על עצמן שהם ראויים להעיד עדות זו מפני שהיו שם באותה שעה. ועל זה מעידים האחרונים שזה שקר, והראשונים אינם ראויים וכשרים להעיד עדות זו מפני שלא היו שם. וזה שכתב הטור שהם מעידים על גופן של העדים, דהיינו שהם פוסלים אותן מהכשרם וראויותם להעיד בעדות זו.

(הרב שלמה פיישר, בית ישי, חלק ב, עמ' שעח)

(1) על פי הרב שלמה פיישר, בדברי העדות "אני ראיתי שראובן לווה מנה משמעון" – מהו חלק ההגדה, ומהו חלק ההכשר?

(2) על פי הרב שלמה פיישר, לאיזה חלק בעדות נוגעת ההזמה, ולאיזה חלק בעדות נוגעת ההכחשה?

(4 נקודות)

9. רודף

- א. "אמר רב הונא קטן הרודף ניתן להצילו בנפשו קסבר רודף אינו צריך התראה לא שנא גדול ולא שנא קטן". הסבירו כיצד הקביעה "רודף אינו צריך התראה" היא נימוק לדין "קטן הרודף ניתן להצילו בנפשו". בתשובתכם הסבירו מהי התראה. (4 נקודות)
- ב. "יצא ראשו אין נוגעין בו לפי שאין דוחין נפש מפני נפש". רש"י הקשה על האמירה "שאיין דוחין נפש מפני נפש" מן הסיפור על שבע בן בכרי. הסבירו את הקושיה של רש"י, וכתבו אחד מן התירושים שמובאים ברש"י. (4 נקודות)
- ג. עיינו בדברי הרמב"ם ובדברי הרב נחום רבינוביץ שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.
- הרי זו מצוות לא תעשה שלא לחוס על נפש הרודף. לפיכך הורו חכמים, שהעוֹבֵרָה שהיא מקשה לילד, מותר לחתוך העוֹבֵרָה במעיָה, בין בסם בין ביד, מפני שהוא כרודף אחריה להורגה. ואם משהוציא ראשו, אין נוגעין בו, שאין דוחין נפש מפני נפש, וזהו טבעו של עולם.
- (רמב"ם, הלכות רוצח ושמירת נפש, פרק א, הלכה ט)
- רבנו [הרמב"ם] לא כתב שהעוֹבֵרָה הוא "רודף", שהרי נתבאר שאת הרודף צריך להזהיר כדי לברר שאומנם דעתו היא לרדוף... אבל כאן דייק לכתוב "כרודף" - כלומר, דינו כמו רודף שמצילים את הנרדף בכל דרך אפשרית... נמצא שתינוק שכבר נולד, דהיינו יצא ראשו, לא ייתכן להתיר לגביו את הלאו 'לא תרצח', הואיל ולא ייתכן שהוא מתיר את עצמו למיתה שהרי אינו עושה כלום, וזהו שכתב רבנו: "זהו טבעו של עולם", ולא הוולד הזה הוא אחראי לרדיפת אימו, אשר על כן אין דוחין נפש מפני נפש. אבל כל עוד שהעוֹבֵרָה לא יצא עדיין לאוויר העולם, דינו שונה ואין בו כלל חיוב 'לא תרצח'...
- מעתה מה מאוד מכוונים דברי רבנו: "הרי זו מצוות לא תעשה שלא לחוס על נפש הרודף. לפיכך הורו חכמים...". זאת אומרת, לגבי העוֹבֵרָה אין כאן אלא מצוות פיקוח נפש... שהיא האזהרה: "לא תַעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ" (ויקרא י"ט, ט"ז), ועל כך ציוותה תורה שלא לחוס... כל שהרדיפה נעשית באמצעותו מצווים אנו להציל את הנרדף ולא להציל את הרודף. אבל "משהוציא ראשו" יש כאן אזהרת רציחה, וזו לא הותרה אלא במקרה של רודף בפועל שברדיפתו מתיר את עצמו למיתה, אבל דמו של וּלְדָ זֶה הוּתַר, שהרי אינו רודף בפועל.
- (הרב נחום רבינוביץ, יד פשוטה על הרמב"ם)
- (1) במקרה שיצא ראשו של העוֹבֵרָה – הדין הוא "אין נוגעין בו". הנימוק לדין זה הוא "זהו טבעו של עולם".
- על פי ההסבר של הרב נחום רבינוביץ לדברי הרמב"ם, הסבירו מדוע על פי נימוק זה אין נוגעים בעוֹבֵרָה זה.
- (2) על פי ההסבר של הרב נחום רבינוביץ לדברי הרמב"ם, מדוע הדין שונה במקרה שהעוֹבֵרָה עדיין לא הוציא את ראשו?
- (4 נקודות)

10. "ייהרג ואל יעבור" ו"יעבור ואל ייהרג"

א. בגמרא מובאות שתי דעות בנוגע לדין של אדם שאומרים לו: "עבוד עבודת כוכבים ואל תיהרג".

באילו מקרים אדם זה חייב להיהרג לפי כל אחת מן הדעות, ומניין נלמדה כל אחת מן הדעות? (4 נקודות)

ב. (1) הגמרא הקשתה: "והא אסתר פרהסיא הוואי".

על פי התירוף של רבא לקושיית הגמרא, בנוגע לעבירה בפרהסיא – באיזה מקרה חייבים למסור את הנפש, ובאיזה מקרה אֵין חייבים למסור את הנפש?

(2) הגמרא בהמשך אומרת: "ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא עכו"ם דאמר ליה להאי ישראל קטול אספסתא

בשבתא...".

הסבירו כיצד דברי רבא "הנאת עצמן שאני" באים לידי ביטוי בדבריו בנוגע לאספסתא.

(4 נקודות)

ג. (1) עיינו במקור שלפניכם, וענו על השאלה שאחריו.

יכול אפילו בפרהסיא - רבנן פליגי עליה דרבי ישמעאל בפרק בן סורר (סנהדרין, דף עד). ואמרי דפרהסיא אפילו מצווה קלה - ייהרג ואל יעבור, ובצנעא יש חילוק בין עבודת כוכבים לשאר מצוות, דבשאר מצוות - יעבור, ובעבודת כוכבים - ייהרג. ולרבי ישמעאל אין שום חילוק, דבצנעא בכולן יעבור ואל ייהרג, ובפרהסיא בכולן ייהרג ואל יעבור... ואם רצה להחמיר על עצמו אפילו בשאר מצוות רשאי, כמו רבי אבא בר זימרא דירושלמי שהיה אצל עובד כוכבים אמר ליה אכול נבלה ואי לא קטלינא לך, אמר ליה אי בעית למיקטלי קטול. ומחמיר היה, דמסתמא בצנעא הוה.

(תוספות מסכת עבודה זרה, דף כז ע"ב, ד"ה "יכול")

מהו העיקרון שבעלי התוספות לומדים מן המעשה המובא בתלמוד הירושלמי?

(2) גם בסוגייתנו הביאו בעלי התוספות סיפור על אדם שסירב לעבור על איסור ונהרג בשל כך.

מהו הסיפור, וכיצד הסבירו בעלי התוספות בסוגייתנו את המעשה של אדם זה?

(4 נקודות)

פרק שני – קטע שלא נלמד (16 נקודות)

לפניכם קטע מן הגמרא במסכת בבא קמא, דף קיז, ע"ב.
למדו את הקטע (היעזרו בפירוש רש"י), וענו על השאלות שאחריו לפי ההוראות.

הגוזל ומאכיל פרק עשירי בבא קמא

אסיק חמריה למנכא. מכניס חמורו לספינה מעבר הנהר והיו זה אנשים: בעא. חמרא לטובעי מעברא: מנח ליה. דחפו לחמור והשליכו למים. לשון אחר מנח ליה כמו המלחיס (יונה ה) התחיל המלח להציל הספינה ודחפו והשליכו: [האין]. בעל החמור רודף הוא להרוג נפשות: ושיבר את הכלים בין של נרדף בין של כל אדם פטור. מלשנס שהרי מתחייב בנפשו הוא צריפה זו ואפילו אין הורגו דתנן בפרק בן סורר ומורה¹¹ ואלו ניתנו להציל בנפשו הרודף אחר חבירו להרגו ונמנא משלומין וחיוצ מיתה באין כאחד: מגופו. שהרי נרדף זה רשאי להרוג את רודפו שנאמר (שמות כג) אם במחשת ימנא הגנב התורה אמרה אם בא להרגך השכם להרגו [ברכות נח.]: ולא מן הדין. שהרי המציל עצמו בממון חבירו חייב כ"ש מציל אחרים בממון חבירו:

ההוא גברא דאקדים ואסיק חמרא למברא קמי דסליקו אינשי במברא בעי לאטבועי אתא ההוא גברא מלח ליה לחמרא דההוא גברא ושדייה לנהרא וטבע אתא לקמיה דרבה פטריה אמר ליה אביי והא מציל עצמו בממון חבירו הוא א"ל האי מעיקרא רודף הוה רבה לטעמיה דאמר רבה רודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו ושיבר את הכלים בין של נרדף בין של כל אדם פטור שהרי מתחייב בנפשו ונרדף ששיבר את הכלים של רודף פטור¹² שלא יהא ממנו חביב עליו מגופו אבל של כל אדם חייב דאסור להציל עצמו בממון חבירו ורודף שהיה רודף אחר רודף להציל ושבר כלים בין של נרדף בין של כל אדם פטור ולא מן הדין אלא שאם אי אתה אומר כן אין לך אדם שמציל את חבירו מן הרודף:

ענו על ארבע מן השאלות 11–15 (לכל שאלה – 4 נקודות).

11. "ההוא גברא... רודף הוה".

א. על פי אביי, הסבירו מיהו המציל עצמו ומהו ממון חבירו.

ב. על פי רבה, הסבירו מיהו הרודף.

12. בגמרא מובאות כמה הלכות שאמר רבה בנוגע לדיני רודף ונרדף.

על פי רבה, במקרה שהנרדף שיבר את הכלים, הדין הוא שהרודף פטור. הטעם לדין זה הוא: "שהרי מתחייב בנפשו".
על פי רש"י, הסבירו בלשונכם את הטעם לדין.

13. על פי רבה, במקרה שהנרדף שיבר את הכלים של הרודף, הדין הוא שהנרדף פטור. הטעם לדין זה הוא: "שלא יהא ממנו חביב עליו מגופו".

על פי רש"י, הסבירו בלשונכם את הטעם לדין.

14. "ורודף שהיה רודף אחר רודף להציל ושבר כלים בין של נרדף בין של כל אדם פטור ולא מן הדין אלא שאם אי אתה אומר כן אין לך אדם שמציל את חבירו מן הרודף".

א. על פי רש"י, הסבירו מדוע במקרה שבציטוט היה הדין צריך להיות "חייב".

ב. הסבירו בלשונכם מדוע למרות זאת הדין במקרה זה הוא "פטור".

15. בנוגע לפסיקה של רבה בתחילת הסוגיה נאמר "רבה לטעמיה", והובאו בגמרא כמה הלכות שאמר רבה בנוגע לדיני רודף ונרדף. ציינו מאיזו מן ההלכות האלה נובעת הפסיקה של רבה בתחילת הסוגיה, והסבירו כיצד פסיקתו נובעת מהלכה זו.

בהצלחה!

מדינת ישראל
משרד החינוךנספח – חוברת דפים ממסכת סנהדריןהנחיות

בחוברת שלפניכם דפי גמרא על פי תוכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות בפרק הראשון במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 3-4	-	דף ב, ע"א-דף ב, ע"ב
עמודים 6-10	-	דף ד, ע"ב - דף ו, ע"ב
עמוד 12	-	דף ט, ע"ב
עמודים 13-14	-	דף יב, ע"א - דף יב, ע"ב
עמודים 15-17	-	דף יח, ע"א - דף יט, ע"א
עמוד 18	-	דף כב, ע"ב
עמוד 20	-	דף כד, ע"ב
עמודים 22-23	-	דף כו, ע"ב - דף כז, ע"א
עמוד 24	-	דף עב, ע"ב
עמודים 25-26	-	דף עד, ע"א - דף עד, ע"ב

מסורת הש"ס

דיני ממונות בשלשה
גזילות וחבלות
בשלשה כו'. אוקמה (רב
בהו) (ר' אבהו) למתני'
הכי דיני ממונות בשלשה
ומה הן גזילות וחבלות הן
שצריכין ג' מומחין
כדכתיב בעסק גזילות
בענין השומרין ג' אלהים
והו מומחין.

ומת: **רמיסם צעליס**. אס היה נידון
בחיוב מיתת בית דין דבעי עשרים ושלו
(סס): **הואצ והארי גוי**. שהמינו אדם ו
היא: ואין דיני לא אס השבט. ט רובו
הראש. כל מלחמה ארץ רשות לאו מ
קטנה של כ"ג בל עיר ועיר דרמחי
(טז): **בספר**. כרך המדביל בין ישראל
עשרה מוזני. אשמעיין קרא דלרין

כך מיתת השור דהאי צעליו יומת קרא ימירא להך דרשה ולא דנמחייב קטלא כדמפרש עטמא בגמ' אין בסקילה כשור ולמיריין צ"ק אחד שור ואחד כו' ששור שגמא את הפה (דף קד טז:) **ברדלס** (ט) היה שטט שצדו ע"ז במזין: **נביא השקר**. בחקן. בגמ' (דף טו:) צעי מנלן דרביי שצביטו ואחד: **במלחמה** שטט יהושע שפיהם יתבונן לבנות את הרץ ישראל: **על הפני**: **מנהגיהם** ששהו מוציאים סקטרי (טו) מתן לך בכל שערין וזריכין בית דין הגדול שכלשלת הגזית ללאות ולוהשיבם וכו' יליף בגמ' (דף קריס ובלעז"ל מרק"א). ובגמרא (סא) מפרש עטמא: **עדה שופטת**. עשרה ממחיין: **ועדה מלנה**. שאם יתקנו יהיו עשרה ממחיין ועשרה מוכין: **לעדה הרעה**. במרבליס כתיב: **לרעות**. ויו: **שומע אני**. לטובות לזכות את אחריהן שאפי' מיעוט הממזים ורבים הממחיין כתיב לא ינה אחרי רבים להטות משום וזות לא אינטרין ליה אלא אפילו לחייב הלך אחריהן: **לא כהעטיין**. אחרי רבים לחובה אלא לזכות על פי אחד אפילו אין יתירין מוכין על הממחיין אלא אחד וזה ג' המוכין שנים והכי קאמר לא תהיה אחרי רבים לרעות על פי אחד אבל אחרי רבים שנים דצריך עשרה מוכין ליכא למימר דאח כתיב והאילו עשרה ותו לא משכחם חובה צריך מייצ:

ואין

מרק"א. גבול, ספר.

דפי הגמרא לקוחים ממדהדורת וגשל, באדיבות הוצאת וגשל. כל הזכויות שמורות.

ב:

עין משפט
נר מצוה

י"א א מ"י פ"א מהלכות
סנהדרין הלכה ג
והלכה י:
ב ב מ"י פ"ב מהלכות
סנהדרין הלכה י סמג
עשין לו טו"ע ח"מ סימן
ג עשין ב:
כא ג מ"י שם פ"ה הלכה
ח סמג שם טו"ע שם
סעף א:
כב ד מ"י פ"ג מהלכי
עדות הלכה א סמג
עשין קט טו"ע ח"מ סימן
ל סעף א:

רבינו חננאל

ומקשינן חבלות דגופו
לחבלות דממונו וקסבר
עירוב פרשיות כתוב
כאן ואפילו הלוואות
דכתיב בהו אם כסף
תלוה את עמי וגו'
וכיוצא בהן כל מה
שכתוב בפרשת ואלה
המשפטים מעורבין הן.
וכי כתיב אלהים אכולהו
כתיבי אפילו הוראות
והלוואות צריכין ג'
מומחין מיהו אקילו דבין
בהוראות והלוואות דלא
לבעי מומחין משום דר'
תנינא דאמר דבר תורה
אחד דיני ממונות ואחד דיני
נפשות בדרישה וחקירה

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

מה לי חבל בגופו מה לי חבל בממונו. ממונו ה"ל למנקט ברישא
שכן דרך כלל מקום גלגול מה לי להקדים הפשוט כדאשכחן
בהמפקד (ב"מ דף קו:) מלך המות מה לי הכא מה לי התם וכן ה"מ
לי קטלא כולה מה לי קטלא פלגא ובאחריו נשך (שם דף קג.) השתא
דאמר רבי ינאי מה לי הן מה לי דמניהן

מה לי דמניהן מה לי הן נמי אמרינן
וה"ל דחבלא שייכא בגוף טפי ופשיטא
לכן נקט ברישא חבל בגופו:

דבריו חבל אין דיניהן דין. דרבי
אבהו אדריי אבהו פריך
דשמואל ואלא אמוראי סברי דיניהן

דין וא"ת היכי קאמר ד"ה הא איכא
ברייתא דרמי בר חמא בהגזל קמא

(ב"ק דף קו.) דאמר ארבעה שומרין
צריכין כפירה במקלט דלית ליה עירוב

פרשיות ומאן דלית ליה עירוב פרשיות
לא נצי שלשה כדמוכח בשמעתין וי"ל

דרבי אבהו לא חשיב לה להאי
ברייתא דלא מתניא בי ר' חיאי ור'

אושעיא וע"ק דרבי יוחנן אית ליה
הגזל (שם:) דרמי בר חמא וצירוש'

דרבי מכלאין אמרינן רבי יוחנן ורש
לקיש אמרי תרווייהו שנים שדנו אין

דיניהם דין ובהחולץ (יבמות דף מו:)
נמי קאמר רבי יוחנן גר צריך שלשה

משפט כתיב ביה וי"ל דלפי' מאן דלית
ליה אין עירוב פרשיות כתוב כאן

נצי שלשה משום דכתיב (ויקרא כז)
משפט אחד יהיה לכם והאי דקאמר

הכא מאי קסבר כו' ה"ק אי קא סבר
אין עירוב פרשיות כתוב כאן ולכן

לא נצינן מומחין דלא דריש משפט
אחד להשוות הודאות והלוואות לגזילות

וחבלות שלשה מנא ליה וכי קאמר
לעולם קסבר עירוב פרשיות כתוב

כאן וצדין הוא דנצי מומחין כו'
המ"ל דלפי' אין עירוב פרשיות כתוב

כאן צדין הוא דליבעי ג' מומחין
ממשפט אחד אלא שאינו רוצה לחזור

עירוב פרשיות כתוב כאן לא שמעינן ג' ומומחין ממשפט אחד וא"ת
כי היכי דליפנין דרישה וחקירה ממשפט אחד יולף נמי לענין ג'

ומומחין אפי' מאן דלית ליה עירוב פרשיות וי"ל דמשפט אחד להשוות
דיני ממונות לדיני נפשות קאמי ולא להשוות דיני ממונות אהדדי

דאקרא דלעיל קאי דכתיב (שם) מכה בהמה ישלמה ומהא אדם
יומת וכתיב בהריה משפט אחד וגו' ותדע דלקמן (דף מ.) בעי גזירה

שזה דהיטב היטב ולא ילפינן דיני נפשות מהדדי לענין דרישה וחקירה
מדכתיב משפט אחד ומיהו ע"כ אין ראייה משם דא"כ תיקשה לרמי בר

חמא אליבא דרבי אבהו ולרבי יוחנן דלית ליה משפט אחד אפי'
להשוות דיני ממונות אהדדי אלא אינטריך היטב מטעם דלקמן

דליכתיבנהו רחמנא כדאמר וא"ת אכתי לענין מומחין מיהא יולף דיני
ממונות מדיני נפשות כמו לענין דרישה וחקירה וי"ל מדכתיב רחמנא

מומחין גבי גזילות ש"מ דלגבי הכי לא ילפינן דיני ממונות מדיני נפשות
אבל קשה למאן דלית ליה עירוב פרשיות מומחין דכתיב רחמנא גבי

דיני ממונות למ"ל ושמא לענין מומחין אין ללמוד דיני ממונות מדיני
נפשות כיון דסגי בשלשה וצ"כ כל הכך מילי דחשיב לקמן בפ' אחד דיני

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

ואין ציון דין שקול. אין עושין צ"ד וזוגות שאם יחלקו לחלוקין הוא להו
פלגא ופלגא ולא משכחת לה הטייך לטובה ע"פ אחד הלכך מוסיפין
עליהן עוד אחד. ובגמרא (דף ק.) פריך כיון דלאן צ"ד שקול ומזכרת
עשרים ושלשה הטייה לרעה על פי שנים לא משכחת לה: **מאה**
ועשרים. בגמ' (שם) מפרש כנגד מי:

מאשים ושלשים. דהיינו כ"ג עשריות
שיהא כל אחד מזיז דין שר על עשרה

דצ"ר מעשרה לא אשכחן שררה:
גמ' מה סן קסני. האי גזילות

וחבלות פירושא דדיני ממונות הוא
דלא תימא כל דיני ממונות בשמעת

ולמעטוי הלוואות והודאות שכן צדין
על גמילות חסדים ואיכא נעילת דלת

צפני ליון כדאמרין לקמן (ג.) הלכך
מעטינהו ולקמן מפרש ממאי

מעטינהו: הודאות והלוואות. שניה
על עסקי מלוה הן הודאות שצא לדון

צעדי הודאה שמציא עדים שאומרים
צפנינו הודה לו הלוואות שצא לדון

צעדי הלוואה שמעידין צפנינו הלווא
והלא כופר בשמיהן וכי האי לישנא

טובא איכא צדק מכלתא הודאה אחר
הודאה הלוואה אחר הלוואה מנטרפין

צפרק ג' (לקמן דף ג.) גבי עדים
זוממין^(א). וא"ת דמפרש^(ב) הודאות שמודה

במקל הלוואות שכופר הכל. וראשון
עיקר דמכדי שניהן על עסקי מלוה הס

כדאוקימנא טעמא לקמן משום נעילת
דלת צפני ליון מאי שגא דהא קרי

הלוואה והא לא קרי הלוואה הודאות
וכפירות איבעי ליה למיתני: סנא

גזילות וחבלות. לפרושא: ונקרב צעל
הכיס אל האלהים. מדכתיב בפרשה

אלהים ג' וזמני נפקא לן דנצינן שלשה
והאי קרא כתיב בשומר חנם וזה

טוענו ששלם יד צפקויו דהיינו
גזילות: מה לי חבל בממונו. ממשמע

שנאמר שלשה בחובל בממונו אף חובל
בגופו ככלל הלכך צהא נמי כתיב ביה ואי לא תנא דיני ממונות הוה

אמינא הכך משום דבגווייהו כתב נקט להו ולעולם הוא הדין
לדיני מלוה להכי תנא דיני ממונות ותנא ומה הן דיני ממונות

גזילות וחבלות למעטוי הודאות והלוואות דאס כן דכולן בשמעת
כיון דתנא דיני ממונות נישתק: **ולמאי.** הלכתא שירייהו תנא

לדיני מלוה למעטינהו מאי^(א): דרבי אבהו (דף ק.) קאי
דפליגי בפשה ואשמעינן ר' אבהו דצדין כולהו מודו דנצינן ג':

מומחין. סמוכין ונטלו רשות מנשיא לדון כדאמרין לקמן בפירקין
(דף ק.) **ומאי קסבר.** תנא דידן דמעטינהו: אי קסבר עירוב

פרשיות כתיב כאן. דאיכא למאן דאמר בהגזל עדים (ב"ק דף קו.)
שהפרשיות הכתובות צאלה המשפטים מעורבות הן שיש מקרא

כתוב בפרשה זו שאינו יכול לעמוד בה אלא מפרשה אחרת הוא
כגון אשר יאמר כי הוא זה (שמות כב) דילפינן מיניה (ב"מ ג.) מודה במקל

הטענה ישבע כו' שכתב בשומר חנם לאו אשומר חנם קאי דשומרין
אע"פ שלא הודו במקל חייבין לישבע דהודאה מקל הטענה אפרשת

מסורת הש"ס

(א) לקמן ו. סו. ג. (ב) לקמן
ו. סו. ג. (ג) לקמן ו. סו. ג.
(ד) [כ"ט מ"ח]. (ה) [כ"ט מ"ח].
(ו) [כ"ט מ"ח]. (ז) [כ"ט מ"ח].
(ח) [כ"ט מ"ח]. (ט) [כ"ט מ"ח].
(י) [כ"ט מ"ח]. (יא) [כ"ט מ"ח].
(יב) [כ"ט מ"ח]. (יג) [כ"ט מ"ח].
(יד) [כ"ט מ"ח]. (טו) [כ"ט מ"ח].
(טז) [כ"ט מ"ח]. (יז) [כ"ט מ"ח].
(יח) [כ"ט מ"ח]. (יט) [כ"ט מ"ח].
(כ) [כ"ט מ"ח]. (כא) [כ"ט מ"ח].
(כב) [כ"ט מ"ח]. (כג) [כ"ט מ"ח].
(כד) [כ"ט מ"ח]. (כה) [כ"ט מ"ח].
(כו) [כ"ט מ"ח]. (כז) [כ"ט מ"ח].
(כח) [כ"ט מ"ח]. (כט) [כ"ט מ"ח].
(ל) [כ"ט מ"ח]. (לא) [כ"ט מ"ח].
(לב) [כ"ט מ"ח]. (לג) [כ"ט מ"ח].
(לד) [כ"ט מ"ח]. (לה) [כ"ט מ"ח].
(לו) [כ"ט מ"ח]. (לז) [כ"ט מ"ח].
(לח) [כ"ט מ"ח]. (לט) [כ"ט מ"ח].
(מ) [כ"ט מ"ח]. (מא) [כ"ט מ"ח].
(מב) [כ"ט מ"ח]. (מג) [כ"ט מ"ח].
(מד) [כ"ט מ"ח]. (מה) [כ"ט מ"ח].
(מז) [כ"ט מ"ח]. (מח) [כ"ט מ"ח].
(מט) [כ"ט מ"ח]. (נ) [כ"ט מ"ח].
(נא) [כ"ט מ"ח]. (נב) [כ"ט מ"ח].
(נז) [כ"ט מ"ח]. (נח) [כ"ט מ"ח].
(נט) [כ"ט מ"ח]. (ס) [כ"ט מ"ח].
(סא) [כ"ט מ"ח]. (סב) [כ"ט מ"ח].
(סז) [כ"ט מ"ח]. (סח) [כ"ט מ"ח].
(סט) [כ"ט מ"ח]. (ע) [כ"ט מ"ח].
(עא) [כ"ט מ"ח]. (עב) [כ"ט מ"ח].
(עז) [כ"ט מ"ח]. (עח) [כ"ט מ"ח].
(עט) [כ"ט מ"ח]. (פ) [כ"ט מ"ח].
(פא) [כ"ט מ"ח]. (פב) [כ"ט מ"ח].
(פז) [כ"ט מ"ח]. (פח) [כ"ט מ"ח].
(פט) [כ"ט מ"ח]. (צ) [כ"ט מ"ח].
(ца) [כ"ט מ"ח]. (צב) [כ"ט מ"ח].
(צז) [כ"ט מ"ח]. (צח) [כ"ט מ"ח].
(צט) [כ"ט מ"ח]. (ק) [כ"ט מ"ח].
(קא) [כ"ט מ"ח]. (קב) [כ"ט מ"ח].
(קז) [כ"ט מ"ח]. (קח) [כ"ט מ"ח].
(קט) [כ"ט מ"ח]. (קכ) [כ"ט מ"ח].
(קכז) [כ"ט מ"ח]. (קכח) [כ"ט מ"ח].
(קכט) [כ"ט מ"ח]. (קד) [כ"ט מ"ח].
(קדה) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"ט מ"ח]. (קדז) [כ"ט מ"ח].
(קדח) [כ"ט מ"ח]. (קדט) [כ"ט מ"ח].
(קדכ) [כ"ט מ"ח]. (קדג) [כ"ט מ"ח].
(קדד) [כ"ט מ"ח]. (קדו) [כ"ט מ"ח].
(קדז) [כ"ט מ"ח]. (קדח) [כ"ט מ"ח].
(קדט) [כ"ט מ"ח]. (קדכ) [כ"ט מ"ח].
(קדג) [כ"ט מ"ח]. (קדד) [כ"ט מ"ח].
(קדו) [כ"

המשך הנספח בעמוד הבא.

שהיא חטאת וכתיב זה
ארבע קרנות, כמו שאמרנו

מסורת הש"ס

שרודין את ישראל
 שבטבט על ממונים על פי
 הכללות (בראשית מט י)
 רב בר אחא דהורא בר
 אחאיה. אייבו אייבו על בר
 חאיו על דר' חייא הוה מן
 האב, דלמריקן אייבו ותנא
 וינאן וינמנא ור' חייא
 כולא על דר' חאח מכפרי
 הוה, ואינאן שריה אמו של
 רב, דחאוו על דר' חייא
 הוה מן האב (ד' פסחים ד')
 דר' חאח מכפרי נאף לנא
 וסולד ממנא אייבו, מאס
 ונא ונא ונא על דר' חייא
 אחר וינמנא עולר דר' חייא
 ושא אייבו על נא ועולר נא
 רב, ונמנא רב בר אייבו בר
 חאח דר' חאח מצאבו הוה
 תאמינא תאמינא (ד' פסחים ד').

לגמרי לילך אחריך אם לדין אם
לעשות ולא יצטעק לא משלם: ואי
לא זיל שלם. ואי לא קבלו טעותך
עליהם דלמחר לך דינתן לן דין תורה
זיל שלם ומיחר מיחדר דין לא.
אלמא גמיר וסביר וכי לא נקט
רשותא דיניה דינא ולא מהדר: לישקול
רשותא. דמיון דברשות נחת לא
משלם: מהכא להכא. מריש גלותא
(א) לזבל למיך דיינא צבאל: ומחסם
להסם. מנשיא דארץ ישראל לדון
בארץ ישראל: שטע. לשון שררה ויש
לן רשות להפקידו דהפקיד צ"ד הפקר
דכתיב (וערפא י) וכל אשר לא יבא וגו'
צ"ב צמח דהפסח (דף פט:)
מוחק. שררה מונעת: שררוים
אם העם. שיש להם כח ורשות מלח
מלכי פרס: צני צניו של הלל. הלל
נשיא היה כדלמך צפחיים צבאל
דברים (דף סו.) הוציאו צבאל
ומיחרו נשיא עליהם: דן דינא.
צבאל וטעה: אסא. לא"י לקמיה
דב"י חייא: ש"מ מהסם להכא לא
מהני. דהא רבה בר חנה רשותא
הוא נקט מרבי דנשיא דא"י היה
כדלמך לקמן בשמעתין בן אחי יורד
לצבל וכו': לא מייניבו נקיטנא
רשותא. ואיני כפוף לכם: על
הגבולין. הנמשכות אחר ארץ ישראל:
מאי רשותא. דרבה בר חנה: יורה.
איסור והיתר אמר לה רבי יורה.
ולקמן (ע"ז) פריך אי גמיר למה ליה
רשותא כדוראה: ידן. צרשות
ויפטר ממשלם: יסיר צבורות.
יראה צמזמין ואם קצוב הוא יתירו
לשטתו צדימותא דרבי אין לצבור
תקנה עד שיפול בן מוס דלאחר
חורבן היה: אל יסיר. לקמן (טז) מפרש
טעמא: איצו. אצוה דרב הוה
כדלמך דצבור לצרבעה עשר (פסחים
דף ד.) אל"ל איצו קיים כו': וחנה.
אצוה דרבה: מכפרי. מקום:
על

במקום יחיד מומחה קיימי ואפי' שנים נמי דיני את האדם בעל כור
הוי ב"ד חלוף והא דלתן (לקמן דף גה.) זה בורר לו אחד זה בורר לו
זה אלא לפני זה אבל אם אמר שלא יבא כלל לב"ד או אם (ו) הוה
בגון אמצ' דן דיני ממונות ביחדי. והא דלתן במסכת אבות (פ"ד)
שלא יעשה ולא דלמך בגון אמצ' כו' היינו כלומר יכול לדון ולא
שרים. פירש בקונטרס וזה לא בגון אלא כי לדייטת נ"י כיון מורה וכל
עשוי וישלם מצותה כדמוכח לקמן (דף קי.) דפריך לרבי אבהו מדן את
ואם היה מומחה (ו) לרבים פטור לכך נראה ואי לא דלח קבלון עליה
בפירק מקום שנהבו (פסחים דף נה.) אבל "מצבל לא"י כיון דלחן כיפי
דני א"י חיימי טפי (י) דאוריאל דא"י מחכים כדלמך הרי דאיקרו מחמו
זכי הפקר עדימי בני צבל דאוריאל שטט שרודין את העם בצבל ו
צירושלמי) **רבה בר חנה.** גרסינן דאי רבה בר בר חנה א"ר היה
ר' חייא היה דללקמן אבל רבה ב"צ חנה דככולי הש"ס היה צימי
ולא יתכן דלמך בהמוכר את הספיה (ב"ב דף עז.) כל בר חנה סיכס
נטל רשות מרז דמי שיש לו רשות יכול ליתן רשות שעמין שמאנין (לקמן)
למדין דיני פקוסת כדלמרינן (שם) ברס זכור ורשות האיש לטוב שאלמלא
רבה בר חנה ורז שמה צעירין כל רבי היה וצעירין לא היה רשאי אדם

א נקיש רשותא דיניה
אי מאן דבעי למידן
למיפטר לישקול
א וכן אמר שמואל
יש גלותא פשיטא
התם (מהני) ומהכא
שבת והתם מחוקק
מיהודה יאלו ראשי
ישראל בשבט
אני בניו של הלל
מהתם להכא מאי
דינא ושעה אתא
אי קיבלוך עלייהו לא
והא רבה בר חנה
ומהתם להכא לא
רבה בר רב הונא כי
יש גלותא אמר לא
א נקיטנא רשותא
מרב ורב מר' חייא
דעלמא הוא דאוקים
מהני רבה בר חנה
לעעירות העומדים
אתא כי הוה נחית
אמר ליה רבי חייא
בל יורה יורה ידן
כי הוה נחית רב
חייא לר' יון אחותי
ידן יתיר בכורות
א קרי בן אחי ומ"ש
מר איבו וחסה ושילא
הו' רב בר אחזה
תיה ואי בעית אימא
על

[illegible]

אי

בב' ואם היה מחמיר
לרובין לא אפילו חזיר
לרובין? דוממה לא
כאב כרב תמן כרב ארבע
תמן כרב כרב תמיד. וכן
ידי ממונות ביהדי. וכן
א"ל יומעבלי לא
כאב אלא יומגריה וסבתא
והסבתא שרואה א"ל כון
לא מגמירא וסבתא וכן
על גב לא נקטתא שרואה
ידעה ויהי לא
הוה ידע אלא חכם גדול
חשוב בדורי כרב תמן
ומצאנו ב"ש יומה
בדמיונות דרבנן דנקט
שרואה ופושטא כון טורי
דא וכן נשעה אלא
לקימה דרבנן וי"ל
א"ל כבדור עיפא וי"ל
שמשא ואי לא ויל שלם
ש"ל נדעה ויהי אג"כ
ש"ל ענין שרואה וכן
סבירא שרואה וסמקא
טורי שרואה דא
למדין דינא וכי טע'
ולפטר עניקוט שרואה
כיון גלתא וכן
ש"ל שרואה אסוקא כון
דנקט שרואה כון ריש
גלותא מכלל לכלל ומאן
שרואה אדור
והסבתא שרואה ידע
כאב שרואה אלא שרואה
שבתא ומחוקק כון גללי
שבתא כון כון של
שפלומוך וזהו כרבים
אדור שרואה לכלל אסוק
אדור וכן וכן שרואה
א"ל וזה תכא לא י"ל
לרבה ב"ש בן גזר שרדי
לכלל ויהי דין ידור
והסבתא וכן לא י"ל
(ורבינו) וכן דין ידור
לא כמכורא לא ההשה
ההיה שמשא דהיה
כין כממא טע' וזה
דיני אישך ווארי כ'
האנו שרדי כון שרדי
למשרתא כון שרדי.

ה: דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

רבינו תנאל
ואקשינן למה לי למשקל
רשותא בהוראה אין גמיר
ויהוה וא"ל ומה שריותא
לגמיה ליה ואסיק' אצ"ג
במה שריותא מהו
ואתו תלמיד שריותא
אין משקיריזו אל
פירשכי מי ביצים חלומן
חלובי הוא והתפסעו
שקלבו מי בי צעים
כדכתיב היוגה גמא בלא
כבצה וגו' וטעו כהא
דחזקתן פירשין פרק ח'
קרקמין מי פריגה ספולין
לגבי חטאת מני שתי
ביצים אינו סכור מולבי
חטאתא אכשורי נא
אל מכשיר ויהו גמבלי
וסיפוריהן כטבואתא ואמר
ה' להן ו' מפני מה אתם
גמבלין כטבואתא אפרו לו
תלמיד אחד בא לכאן
והורה לנו מי ביצים אין
משקירין. ואסיק' ליה
חלובי חטאת מני אינו
מימי אכל הכשר
למי מים מכשיר באותה
שעה גזר תלמיד אל
יורה חלובתא אלא אם כן
יהוה שריותא מרובי: ורשותא
לגמיה מהני מ' דיהב
רשותא ליה להורות ולדין
ולא נתן לו רשות להתיב
בכחורא חתומה כרעות
מהני על תנאי מני מהני
רשותא דא"ל ר' יוחנן לר'
שמן ר' אבא ר' אהר
ברשתאן תלמודא ולידן
על תנאי שריותא אצלנו:
אמר שמואל
שנינו דיהינן דין אלא
שמואל ר' אבא ר' חנינ:
שנינו דיהינן דין אלא

שהיה מדעת שנים שדנו אין צעלי דינין יכולין לחזור בהן כיון דקיבלו עלייהו וגררררר דמיירי כגון דלתו לצי תרי ואמררר להו דווו אותנו כמו שרגילרר לעשות הדין או עשו לנו פשרה כמו שרגילין לעשותה דכחה"ג יפה:

1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2766 2767 2768 2769 2770 2771 2772 2773 2774 2775 2776 2777 2778 2779 2780 2781 2782 2783 2784 2785 2786 2787 2788 2789 2790 2791 2792 2793 2794 2795 2796 2797 2798 2799 2800 2801 2802 2803 2804 2805 2806 2807 2808 2809 2810

רַב דִּיהִיבִי לָהּ רְשׁוּתָא לְמַ
כְּגוֹן עַד שָׁנָה אֶחָד עַד שְׁנֵיתִי
לֹא: לְרַב שָׁמֹן. כְּשֶׁהִיא
רְשׁוּת נִחְנוּנָה לְרַב לְדָוִי: אֶפְ

היה התם ואשתכח דתרי הוא דה
שרה אין צעלי דינין יכולין לחזור

לא: לרב שמן. כשהיה פורש ממנו וירד לזבל: זרשופינו.
רשות נחמה לך לרן: אפילו שנים מדין כו'. משהה היא צובה
ס ואשתכח דתרי הוא דהוי ואן צעינ מעיקרא תלתא דאי נמי
צעלי דינין יבולין לחזור צה. שהרי נתרלו ועל פיהן עשו:
גברא

עין משפט
נר מצוה

רבינו חננאל

וְכִי תִימָא פֿליגי רבנן עֲלֶיהָ ב'. למאי דפ' צקוטרים לעיל (ד. ק. ט) דמאן דדריש צדק משפט ולאכסורי חד לית ליה עירוב פּרשיות ותיממה מאי קאמר וכו' הא ודאי פליג עליה מאן דלית ליה עירוב פּרשיות ומאי קאמר נמי ר' אבהו שנים שדנו לדה' אין דיניהן דין

עירוב פרשיות דסצירא ליה דינייה
דין על כן נראה כדפרי' לעיל (סא)
דההיא דרשה דנזקל תשפוט אפילו
למאן דאית ליה עירוב פרשיות והשתא
שמואל ורבי אבהו פליגי אפליגי
דמאן דאית ליה עירוב פרשיות וד'ה'
דקאמר רבי אבהו ה"ק לדה' דאית
לכו עירוב פרשיות שנים שדנו אין
דינייה דין אי נמי כדפירש לעיל
(דף ט:) 'דאפי' למאן דאית ליה עירוב
פרשיות קסבר ר' אבהו שנים שדנו
אין דינייה דין ממנשט אחד וברייתא
לדלעי דאם הוה ממוחה לרביס דן
אפילו יחדי קצרא נמי שפיר דאין
דינייה דין כדפירש לעיל (דף ט:) 'ס'
ביצוה בנ' אע"ג דמקש' פשרה
דין לאו לכל דבר מקשינ'
דבדן אולנין בחד דאם אס שנים
ואומרים זכאי וזאת רומר חייב אי
איפכא ובפשרה לא אולנין בחד רובא
עד שסיכמו שלשתן לדעת אחד
דקאמר בנ' בתרא דמכתב ע"ו (עב)
כדשיימי ב' תלתא אפי' בתר מנו תלתא
דבאריי ב' תלתא עד דלמריי ב' תלתא:
דבאריי ע"מא משניני שפירא דרין.

אבל רש"י: דלענין ודאי לא מקמי:
מקשינן פשרה דרין. פירש
 בקונטרס מדמתי
 (שמואל ב ז) ויהי דוד עושה משפט
 ודקה וגו' ותימה דהא תניא לקמן
 כשם שהיה צ"ק הפירה צ"ק
 משמע דמקמי פשרה (א) ומוחל נהג
 דההוא תנא אית ליה דרשות לבצעו
 ורבי יהושע בן קרחה סבר מזה
 אלמלא לא דריש מ"ק משפט ודקה
 לענין ביצוע דריש מקרי דקה אלא
 מזה מזה ומההוא קרא נמי דכתיב
 (זכריה ח) אמת ומשפט שלום ליכא

"ע' בו' תימה דלא קאמר לשמואל
 בכל דוכתא:
 הדרע דעת מ"מ מחוך דברי ר"מ
 דינין שכינ' לחור דבא:
 בפסרה יבול: **צריבה** קנין. אם
 הדיינין הן לשלם הן למחול אי
 קנין הוי כמו מחילה בטעות שלא
 לימא מילתא טפי בקנין מבזלא קנין
 (אחו שיש לו לאחד לחור אבל
 על פי שטותן הקנין אחר ההפשה
 פי שידע מהו מחול דומה למחילה
 קנין וגרסה להביא ראי' דמחילה
 אצל שולמי אינו עובר עליו ופליגי
 אלא טעמא דמאן דמחיל חור אבל
 גמרי פטרו לאמא מחילתא לא צריכי
 לימא ליה בצפי מרי זיל ובזלא קנין
 המפקיר עבדו יא' למירוח ואין צריך
 שכותב בשטר הרי את לעצמן יאמר
 כתובתא מסתמא מחלה וזלא קנין
 דמחיל המודה הוי כזו אי ראי' דעת
 נבע שטוריס מודה הוא דלא מיחייב
 זיל הויק את הגדול ומיזק אומר לא כי
 להיות העשם כלל משום מהיה שהרי
 ר' דביו יאמא צר' מרדכי מהיה גריל
 למפרש

וגברא אנברא. רבי אבהו ארשמואל שמואל סבר פליגי רבנן עליה דרבנן שמעון בן גמליאל: **דן אם הדין.** בזממיה ליכא למימר מודקתני סיפא אם היה מומחה לבי"ד: **דן אם הדין.** יחידי משמע: **ומשלם מציטו.** בפירקין דלקמן (דף נב.) מוקי לה שנשא ונתן ביד.

דינא דאי לא דינא ליהדר: דין סופר.
וכיון דטעה לאו דין מורה דן: דכדר
משנה. שמשנה מפוסשת שטעה בה:
חוזר. מחזיר אל הדין ואינו משלם
מצינו דכיון דדבר מפורש הוא
לדין דין: ופוגיא דעלמא. הילוך
דינא כחד מינייהו ואזל איסור ועבד
כאדך הלך דיניה לא הדר וכיון דלא
אייתר הכתא לא כמר ולא כמר
האי בעל דין דנקט לא בעי לשלומי
דלמר ליה פסקת לא לדינא ומיחו
איסור בעי שלומי כיון דסוגיא דעלמא
כאדך: לימא כסנאי. הא דלמרנין
דשמואל ור' אבהו פליגי: ביצוע.
פשיה: סברו. רבנן אמוראי בני
השיטה ועבו למימר מהכא דבשמואל
רבי אבהו פליגי: דלוי עלמא. רבנן
ורבי מאיר: מקשינן פשרה לדין.
דכתיב (שמואל ב' ח) משפט ולדקה
ואלמרנין לקמן (שם) דזרז ביצוע אלמלא
דליקטוס למשפט: סתתא סנאי.
פליגי בפשרה ר"מ סבר בשלשה רבן
שעמון בן גמליאל סבר לעיל (דף ע'
בשנים ורבנן דפליגי אדריבי מאיר
סברי ביחיד: מאן דלמר פרי אפילו
בחד. מנשר דכיון דלא מקשינן ליה
לדין מה לי תרי מה לי חד: סיסי
בפרי וליקט מנייה. דכיון דקנו מיניה
למה לי יבית דין לא כלל אלמא מתנה
בעלמא ומדעתו והיא מתקמייהא אלא
להכי בעינן סתתא לייפות כח
ביית דין דלף על צד דלא קנו מיניה
לא ניהדרו: והלכתא פשרה לריבס:
קנין. ואפילו נעשית בשלשה:

דעתך צריכה קנין למ"ד צריכה תלתא ל"ל תסגי בתרי
פשרה צריכה קנין תנו רבנן ^(ט) כשם שהדין בשלש

למִידֶרֶשׁ בִּיזוּעַ דְּלִיתְקָשׁ שְׁלוֹם לְמַשְׁפָּט דְּלֹאס כֵּן הָיָה מִזּוּה לִבְנוֹת
וְדֹא"י תַּנְהִי הוּא לְרִבִּי אֲבָהוּ מִי לִימֵה תַּנְהִי הָיָה
תִּסְגִּי בְּתָרִי וְלִיקְנִי מִיְיִדֵּה. אַע"ג דְּמַפְרָשׁ בִּירוּשָׁלַיִם טַעֲמָה דִּרְ
מִשְׁמַע דְּתָרִי נָמִי עָשָׂה פֶּשְׁרָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה רִגְלִינֵן שְׁלֵשָׁה

והִלַּכְתָּא פשרה צריכה קנין. והא דלא סגי צמרי מאסו לה נפרש דקנין של פשרה עושין קודם הפשרה וקונין דעגלמא מכאן דנעלמא מחילה צריכה קנין דמה שצריך ההא קנין הויה יודע שיאמרו למחול כל כך וקא על גב דהשתא דאיכא קנין אפילו אם נפרש שהקנין הוא לאחר הפשרה אכתי אין רחיה להארי דלאי דמחיל קנין קני ומיהו דלעולם גדלות פירי שחבלות דומכל מקום אין ללמוד מכאן על שאר מחילה שמהא צריכה קנין דבטעות לפי שמוחל על פי עתם של דיינין שהשיאו אותם למחול האינה צריכה קנין מהא דאמר בצרכ המקבץ (ב"מ דף קיב. ושם) ההם רב ששט אמר אינו חוזר עליו ^ו (רשב"א) אמר חוזר דמשמע בצלל קנין פליגי צהרי דמר סבר כשהמחהו לא לגמרי פטרו לצעל אינה קנין ועוד ראייה דרריך (ב"ק דף קדושין ט. וז' טו.) גבי צד עברי קנין איירי דאי בקנין מאי משני עבד עברי גופי קטוי אכתי תפאש לן שטע גגט שחרור אלל על כרחך לא פריי אלל מלשון הכחוז בשטר כלומהו לו צעל פה עוד ראייה מהא דתנן בצוק הנושא (בבבבב דף קד.) של איירי דמיונה מעובדל דהממיה דרבי חייל ומטענו חטין והורה על כרחך לאו משום דאמרין מדלל תצב להו סתמא אחלינהו הוי עליה שטערים מדפריך עלה בצוק המניח (ב"ק דף לה. ושם) דתנא רבי אללל קטן הויק את הגדול וגדול הויק את הקטן ומסיק דאפילו כדלאמא הוא עומד וזווח ומבכר שנטל חלק כפשוט וימר (ב"ב דף קטז

(א) לעיל ב: לקמן פז;
(ב) [ע"י] תוספות בטרות
כח: ד"ה דן את הדין];
(ג) ב"ק ק. ודף קיז: לקמן
לג. בטרות כח: (ד) [לקמן]
לג. ע"ש כתובות פד: [ק.];
(ה) [ז"ל רב אסי ויכ"ה
לקמן], (ו) [לקמן לג.];
(ז) י"א בינוע (ח) [תוספתא
פ"ה]; (ט) ד"ה מדאורייתא,
(י) ד"ה ד"ה, (יא) ד"ה ואם,
(ב) ז"ל רבה,

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה מקשינן וכו'
פשרה לדין ומוכח:

מוסף רש"י

שנים שדנו לדברי הכל
אין דיניהם דין. דפליגי
בפסרה ואשמעין ר' אבהו
בדקן כולו מרזו דנענין ג'
(לעיר ב). טעה בדבר
משנה חזור. טעמיה
מאי דבר המושג אין דיני
דין לגמרי וחזר (לקמן ג').
דין הטועה דבר המושג
שלם עשה ממש חזר. ולא
אמרין מזה עשה עשויה
וישם מזה חזר אלל עשויה
בשילוק העם (כתובות ק).

עין משפט
נר מצודה

[illegible]

1. י. הי'ל רשע על
האונות נפשו רבוע בך
2. תהלים 21
אל תבזיון נפש
3. במלכותם
4. שמעון אל הטרם מפני
אלו י' בהושע אל הטרם מפני
האונות אשר יושע
5. ממעם תהקרב אל
6. בראם א' ז'
7. תורתם 3' ז'
8. פהדו ועקל אל נמצא
בשפתיו
9. במשורר חלק אבותי
10. מלאכי ב'
11. חלקה יהודה אל
12. אלו חמצי ב' ז'
13. אבותי ובכסתי את
14. רשמי
15. אלה ארשיה אל
16. דברתי אמת אשר
אל תרעה חמצי מושע
17. שלום ששנו בשעיריכם
18. זכרה לו חו
19. חמול דורו על כל
20. שיראל ויהו דור ששה
21. חמול דורקהל
22. שכולו ב' חו
23. פוטם חו ראשתי
24. מדון ולפני תהקרב
25. שפלו י' חו
26. נטשתי
27. נבטתי י' חו
28. לפני חמול דורשתי
29. חמול דורשתי
30. צבד בעדתי אל כקרב
31. חמול דורשתי
32. זכרה לו חו

תהלים פב א
10. וַיֹּאמֶר אֶל הַשֹּׁפְטִים
רְאוּ מָה אַתֶּם עֹשִׂים בִּי
לֹא לְאָדָם תִּשְׁפֹּטוּ בִּי לִי
וְעִמָּכֶם בְּדִבֶּר מִשְׁפָּט:
דְּבַרֵּי הַיָּמִים ב יט ו

ואסיק' והלכתא פשרה
צריכה קנין: ואזיה משפט
שיש בו שלום ויש
צדקה הוי אומר זה
ביצוע. שלום שנאמר
אמת ומשפט שלום שפטו
בשערים: צדקה שנאמר
ויהי דוד עושה משפט
וצדקה לכל עמו ודרש ר'
זה המקרא בזה הענין ד'
זה הדין וזכה את הווא
לתלמיד היושב בפי רבו
והיה (ויצדק) והיה העירי וידע
הם שנים ולפני מי הם ידע
תשפוטו ב' אם לה' ושמו

৬৭

חֲזָקָה בְּחַיִּים (ב"ד דף מ. וס) קִינן צִפְנֵי שֵׁנִים
הַקִּינן קִינן דְּהֵא מַסְקִינן הֵכָל דְּפִשְׁרָה לְרִיבָה
וְרִיבָה וְרִיבָה צִפְנֵי שֵׁנִים וְרִיבָה דְּנִקְטָה הֵסָה צִפְנֵי
וְרִיבָה כְּתוּבָה וְרִיבָה רִיבָה מִכָּאן כֻּלָּל דִּיכּוּל לְהַקְטָה
הַפִּשְׁרָה שְׁעָה
קִדְקֵד מִדְּלִמְרִינן
דף מ. וס) הִיא
וְרִיבָה מִשְׁתֵּי כ"י
בְּחִלְפִין יִקְנִי
דְּפִשְׁרָה מִינִי
דְּדִקְקָה הִיא לֵה
יִמְרִינָה הִיא לֵה
דְּלִיכָה תְּרִי וְרִיבָה
שֵׁנִים אֵלֶּה שִׁמְ
יִנְי מִשּׁוֹס דְּקִסְתָּ
יִנְי מִשּׁוֹס (דף מ. וס)

והיתה בפרה וסולת
בשלום ובמישור הדרך
ר' אליעזר אומר הלא
וטחנה ואפאה והפרת
מברך - אין זה מברך א
ובוצע ברך נאין ה' **א**
נאמר בוצע אלא כנגד
יהודה אל אחיו מה ב
וכל המברך את יהודה
נאמר ובוצע ברכה
קראה אומר: מזה
ומשפט שלום שפמן נ
שיש משפט אין שלום
אין משפט אלא א
שלום הוי אומר זה
שלום הוי אומר זה
שלום הוי אומר זה

אומר ויחיד ויהי
 והלא כל מקום שיש
 וצדקה לזו משפט א
 בו צדקה הוא אומר
 דן את הדין וזכה
 החייב וראה שנתחייב
 מתוך ביתו זה משפט
 וצדקה לזו משפט א
 וצדקה לזו משפט א
 ברוד הוא אומר ויהי
 וצדקה לכל עמו משפט
 ממונו וצדקה לזו ש
 קשיא ליה לרבי האי
 ליה אלא א" (רבי אומר)
 ביתו זהו משפט וצדק
 לזו משפט א וצדקה

ר"ך. גבי (ה) רש
ך לשון יראה
אלא כלומר אל
לחלוק לו כבוד :
כנגד

תה יכול לנמשו משנתגלע הריב אי א
אחר קשה עד שלא תשמע דבריהן
י להם אין אני נזקק לכם שמו נתחייב
אי אתה יכול לומר להן איני נזקק לם
שיושב לפני רבו וראה זכות לעני וחי
לומר להן תכנים בדרך מפני איש ויהיו
שנא' *עמוס שני האנשים אשר לה
תיד ליפרע מהן שנא' *אלהים נצב בע
שים כי לא לאדם תשפטו כי (אם) לה'
לדין אלא מה שענינו ראוות היכי ד
אתה וכאי אמר רב הלכה כרבי יהושע
הונא אמר להו אי דינא בעיתו אי פש

נגמר הדין. שאמרו איש
אסור לצלוע. משבאו לדין
אבל אהרן אובד שלום ורוד
בנייהם קודם שיבואו לפני

"נגמר הדין אי אתה רשאי לבצוע: סרמ"ו
 בנק"ש סימן: ^ור"א בנו של רבי יוסי הגלילי
 אומר אסור לבצוע וכל הבוצע ה"ז חוטא וכל
 המבכר את הבצוע הרי זה מנאץ ועל זה
 נאמר יבוצע ברך נאץ ה' אלא ^זיקוב הדין
 את ההר ^חשנאמר ^יכי המשפט לאלהים הוא
 בן משה היה אומר יקוב הדין את ההר
 אבל אהרן אוהב שלום ורודף שלום ומשים
 שלום בין אדם לחבירו שנאמר ^יתורת אמת
 היתה בפיהו ועולה ^ילא מנצא בשפתיו
 בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון
 ר' אליעזר אומר הרי שגול ^יסאה של חטים
 וטחנה ואפאה והפריש ממנה חלה כיצד
 מבכר: אין זה מבכר אלא מנאץ ועל זה נאמר
 ובצוע ברך נאץ ה' רבי מאיר אומר לא
 נאמר בצוע אלא כנגד יהודה שנאמר וי'אמר
 יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרגו את אחינו
 וכל המבכר את יהודה הרי זה מנאץ ועל זה
 נאמר ובצוע ברך נאץ ה' רבי יהושע ^יאמת
 קראה אומר מצוה לבצוע שנאמר ^יאמת
 ומשפט שלום ששמו בשעריכם והלא במקום
 שיש משפט אין שלום ובמקום שיש שלום
 אין משפט אלא איזהו משפט שיש בו
 שלום הוי אומר זה ביצוע וכן בדוד הוא
 אומר ^יויהי דוד עושה ^ימשפט וצדקה
 והלא כל מקום שיש משפט אין צדקה
 וצדקה אין משפט אלא איזהו משפט שיש
 בו צדקה הוי אומר זה ביצוע אתאן לת"ק
 את הדין ויזה את הזכאי ותיבי אל
 החיוב וראה שנתחייב עני ממון ושלם לו
 מתוך ביתו זה משפט וצדקה משפט לזה
 וצדקה לזה משפט לזה שהחזיר לו ממון
 וצדקה לזה ששילם לו מתוך ביתו ^י(וכן
 בדוד הוא אומר ויהי דוד עושה משפט
 וצדקה לכל עמו משפט לזה שהחזיר לו את
 ממונו וצדקה לזה ששילם לו מתוך ביתו)
 קשיא ליה לרבי האי לכל עמו לענייני מיבעי
 ליה אלא ^י(רבי אומר) א"פ שלא שילם מתוך
 ביתו וכן משפט וצדקה משפט לזה וצדקה

שנים שבאו לפניך לזכרון
אתה יודע להיכן דיך
הן ואתה יודע להיכן
פזר מים ראשית מדי

משנתגלע הריב אי אהת יכול יכול לנטשו^ט שלא תשמע דבריהן או משתשמע דבריהן וזקק לכם שמה נתחייב חוק ונמצא חוק רודפ' וזמר להן איני נזקק לכם שנא² לא תגורו מפפם ורואה זכות לעני וחובה לעשיר מנין שלא שני האנשים איש ויהו עדים יודעים את מי ה' שני האנשים אשר להם עדים לפני ה' ויהו ה' שנא³ אלהים נצב בעדת אל וכן ביהושפט ה' תשפטו כי (אם) לה' שמה יאמר הדיין מה לה' ששעניו ראות היכי דמי גמר דין אמר רב יב הלכה כרבי יהושע בן קרחה איני⁴ והא רב אי דינא בעיתו אי פשרה בעיתו מאי מצוה

המשפט וצדקה משפט לזה שהחזיר לו ממנו. וצדקה לזה שהוציא נגדו.
אמרו לא תגורו מפני איש אל תכניס דברך מפני איש פ"י לא תגורו מלפני
ל' בעדים הכתוב מדבר וכן פירשוהו ועמדו שני האנשים והם העדים ואמרו
כן דנים לפני הקב"ה שצנאמר בקרבם אליהם יפסוט והיוהפסוט כתיב וראו
ומשפט אז לדין אז לא מה שענינו ראות. אמר כר הלבנת כרכי יהושע

מסורת הש"ס

[illegible]

גמרא והא ר"ה תלמידיה
דרב. עיין שבת דף קכח
ע"א וש"נ:

(א) גמרא ועמכם דדבר
המשפט אין: (ב) רש"י
ד"ה אלז וכו' דכיון שהיה:
(ג) ד"ה ת"ל ביהושפט
ועמכם דדבר המשפט
עמכם לפי מה וכו'
בטענותיהם המשפט לפי:
(ד) תוס' ד"ה לא וכו' גזי
רבו ועשיר לא שייך:

בוצע בדרך. גחל ומצק,
צוטע כמו (משלי א) צוטע
צטע (ב"ק צא). איין לוי
לדיין אלא מה שענינו

וראות. כדתי במס' נדה
שכלה פ"ב (כ): רבי ביס
הם צלילי וטימא, אלא ביס
ווסר, תמזין שעה אחת
חור ורזה חור וטימא, אמר
אוי לי שנתה עשיתי, ויחשק
חסי טעה, דתריא לא ריה
דמס וזיל הוי לא טיה לא טמא,
אלא אין לדיון אלא מה
שעניו רחומ, והוא דין
לדבר התלוי בשלמותו, דאין לו
אלא מה שכלו ורזהו,
ונפקא לן מועמס דבדר
המשפט, עמס דבדר
עמס דמשפט, אין לו לדיון
אלא מה שעניו רחומ
(דבשרים ב"ב קלא).

המשך הנספח בעמוד הבא.

ט:

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון מנהדרין

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצוה

עד א מיי פכ"א מהל' עדות הלכה י' ופ"ג מהל' נערה הלכה ו':
ע"ב ב ג מיי פ"ב מהל' עדות הלכה ב סג
לאין יד עוש"ע ח"מ קומן
לד סוף כ ו' נכדז אלפס
פ"ג דמלכות דף קס"א:

רבינו חננאל

אי בעי תימא כגון
שהתרו בה ולא התרו
בה עדיה ר' מאיר כ"ר
י"ס ו' חכמים כרבנן. אי
בעי תימא כגון דאתכחשו
העדים בבדיקות ור'
מאיר כבן זכאי וחכמים
כרבנן. אמר רב יוסף
הביא הבעל עדים שזינתה
ונמצאו וזוממין עדי הבעל
נהרגין ואין משלמין ממון
נמצאו המזומנים וזוממין
העדים שבווא להם
נהרגין ומשלמין ממון
לבעל ונפשות עזרים.
אמר רב יוסף פלוני
רבעו לאנסו הוא ואחד
מצטרפין להרגו לרצונו
רשע הוא והתורה אמרה
אל תחט רשע עד. רבא
אמר אדם קרוב אצל עצמו
ועדות הקרוב פסולה היא
ואין אדם משים עצמו
רשע כן אם אמר פלוני

רבי יוסי אומר לעולם אינו נהרג עד שיהיו פי שני עדי מתירין
בו. וא"ת והא מן באלו הן הגולין (מס' דף ט:). רבי יוסי אומר
השוא נהרג מפני ששוא כמנעוד ומותרת צדקה קמא דמכות
(דף ו:). פריך לה ומשוי דההוא היינו (א) כרבי יוסי בר יודא:

בפלוגתא דבן זכאי. תימא

דאמר דכ"ע חוששין לנעו א"כ לרבי
מאיר יהא נמי ב"כ. א"ע א"ג דלימכחש
בבדיקות דהא חיישין שמה יבואו
עדים אחרים שזינתה בין לפ"ה בין
לפרי"ט וי"ל דמייירי כגון דלאמרי הך
סקדי לא היה שם עד אחר וטעמא
דרבנן צעירים ושלשה ופרי"ט דאייירי
כשהכחשו עדי האז הכחשה גמורה
א"ע א"ג דליכא למיחש לסקדי אחרים
מ"מ ליכא למיחש שמה חיס את
עדי האז (א) כגון דלא הוכחשו וינטרן
נמי כ"ג אי נמי איירי דש לבעל שני
כתי עדים המכחשים זו את זו
בבדיקות דמי ליכא למיחש לר' מאיר
לעדים אחרים דאפילו יבאו יהיו
מכחשים מאלו בבדיקות ולרבנן ליכא
למיחש לעדים אחרים דהכחשה
בבדיקות לאו כלום (א) אי נמי דעדי
האז הזימו לעדי הבעל דלכילי
עלמא ליכא למיחש לאחרים וטעמא
דרבנן דכ"ג. משום כבוד ראשונים
אפילו הזימו קודם גמר דין כל שכן
לאחר גמר דין דלתי טפי שפיר

דהוי כ"ג ולרבי מאיר לא שייך כבוד ראשונים דלא היה כאלו חיו
מיתה דהוכחשו בבדיקות: **עדי האב** נהרגין ומשלמין ממון.
תימא דלאמרי נהרגין דמינו אמרי לא לחייב עלם הבעל באלו אלף
לחייב הבעל ממון קאמינא כיון שלא התרו בהן דעדים וזוממין לא
צוה התורה וכה"ג אמרינן לקמן צדקה היו צדקין (דף מא:)
למאן דאמר חזר א"צ התראה עדי נערה המאורסה אין נהרגין
ממון שיכולין לומר לאוסרה על בעלה באלו וי"ל דהכא שאני כיון
שיודעים דבאלו להרוג את האשה יודעים שיהרגו אותן אם ייומו
דאי אפשר להיות זה בלא זה אבל התם לא ידעי שהיתה חזירה אי
נמי לא ידעי דחזר א"צ התראה והא דפריך התם אלא אשה חזירה
דקיימא לן (כ"ר) יוסי בר יודא דמיקטלא היכי משכחת לה הוה
מזי לשנוי כגון דידעי שהיא חזירה וידעי שחזר א"צ התראה:
מבין זה ונפשו זה. הא דמקשה צדקה כילד הרגל (ב"ק
דף כ: ד"ה גנדי) דפטר התם אפילו בגדי דחד ועצדא דחד מפורש
במקום אחר: **רצוצונו רשע** הוא. וא"ע א"ג דרבא צעי רשע דחמס
בפרק זה בורר (לקמן דף כ:). האי כמו רשע דחמס הוא דומיא דאכול
נבילות למיחש כיון שצדק להנחתו על דעת קונו כמו כן היה
עושה בשביל הנאת ממון ומעיד שקר והא דאמר התם (דף כ:)
החשוד על העריות כשר לעדות פירש בקונטרס (א) לאו דליכא סקדי
שלא על העריות אלא שהוא גם צעירות ומתמיד עמה והאי
דקאמר ארבעים כחפיה וכשר היינו משום דמלקין על ייחוד לא היה כאלו חיו
כשר משום דלירו חוקפו כ"כ א"י א"י יצרו חוקפו וכשר לעדות אחרת ולא ארבעים
דחשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו והא דפריך צדקה דמכות (דף ו: וס) נרבע יציל אין לפרש יציל לפי שהוא פסול מחמת ששוא
הרובע שרבע לאוסרן שכן היה נראה לפרש דומיא דהרוג יציל דהיינו מוכח דלאוסר כשר ואין שואו כמו הרוג ועוד דהרוג גופיה
מצינא לפרש דלא מיפסל מחמת ששוא אלא מחמת שהוא טריפה ואינו ראוי להעיד ונראה לפרש דהתם מנרבע לרצונו פריך וא"ע א"ג
לרבא כשר התם איירי שיש עדים שנרבע לרצונו דאז אינו ראוי להעיד והוי נמצא עד אחד מהן פסול ועדותו בטלה וק"ק כיון
דנרבע לרצונו איירי צדקה נקט לבסוף הורג ורובע יציל פירוש יצילו על עצמם דמנרבע לרצונו דמייירי ביה הוי מצי למיפריך
אכתי שציל את עצמו וי"מ דמהרוג ונרבע כשהם קרובים פריך דלילי וכו"ה ה"ג הא כתיב ביה (שמות כא) מכה אציו ואמו וגו'
אף על פי שהוא קרוב ונרבע נמי כתיב ערות אצין ואיכא למאן דדריש לקמן (דף ז:) ערות אצין ממש:

דא"כ מה יעשו שני אחיו ואחד. כשר עמסה: **שראו צאח** שהרג
אם הנפש. ופולגתא דר' מאיר ורבנן נמי כגון שנמלא אחד מן השלשה
קרוב או פסול ורואה ושמק ולא התרה ר' מאיר סבר לא כר' יוסי
דאמר צדתי נפשות לא שאל התרה ולא שאל שחק עדותו בטלה ורבנן
סברי כרבי דהיכא דשחק מתקיים
העדות בשאר ומיקטלא: **בבדיקות**.
זה אומר כליו של צועל שחורים וזה
אומר לבנים: **מקירות**. אזהרה לאו ואלו
שעה ויוצא צדק ששעדים צאים על
ידיהם לדי הומה. ורבי מאיר סבר
הכחשה בבדיקות שמה הכחשה ולא
מיקטלא ורבנן סברי כיון דמתקירה
נמצאו מכונים הכחשה בבדיקות
לאו הכחשה היא דלא רמו סקדי
דעמיהו למידיק כולי האי: **צעוקי**
פאנים. שאמרו העדים תחת מאה
נעשה מעשה אמר לו תאנה זו עוקייה
דקין או עוקייה גסין. עוקיין זכות
תאנים כמו (פסוק דף לז:) ניטל
עוקו: **עדי הצעל נהרגין**. שצלו
להורגה: ואין משלמין ממון. א"ע א"ג
שהיו מפקדין אותה כתובה אין משלמין
טובת הנאת כתובתה דקין שאלו זוממין
כתובה במסכת מכות (דף ג:) דכיון
דבשילה הן נהרגין אין משלמין לה
ממון דמתחייב צדקה פטור מן
המשלומין דכתיב (שמות כא) לא יהיה
אסון ענוש יענש ואי משום מאה סלע
דהו צעל לאפסודיה לאז והוה ליה

תורה אור השלם

1. על פי שנים עדים או
שלישה עדים יומת הדין
לא יומת על פי עד
אחד:
2. לא תשא שמע שוא
אל תשת ירך עם רשע
לקיח עד חסם:
שמות כג א

הגהות הב"ח

(א) תוספות ד"ה ר' יוסי
וכי היינו ר' יוסי כ"ל
ואת כ' נמחק: (ב) ד"ה
בפולגתא וכו' שמה חיס את
עדי האז והוי כמו דלא
הכחישו וינטרן:
(ג) בא"ד לא כלום הוא אי
נמי:

מוסף רש"י

ביוקצי תאנים. שהיו
מעידים עליו שהרגו תחת
מאה ודק בן עזאי מאה
וז עוקייה גסין או דקין.
עוקין. זכר הפירוש מקום
חיבורו לאילן (דקמן ט:).
הרובע (במכות כה). ואין
אדם משים עצמו רשע.
אין אדם משים את עדותו
עדות אצל עצמו ליעשות
רשע. והא דק"ל הודאת
פיו כתובה עדים דמי. הני
מילי לנמוסא אצל לקטנא
ולעושי מלקות ויפסל לא
(שם כה) דלא אין קרוב
מעיד לא לכות ולא למוסר
ואם קרוב אצל עצמו עלמא
(כה).

ואין אדם משים עצמו רשע. הקשה ר"י בר' מרדכי מדקאמר בפ"צ דכתובות (דף יח: וס) העדים שאמרו כתב ידיו הוא זה אבל
אנוסים היינו קטנים היינו פסולי עדות היינו נאמנים ואמר רמי בר חמא בגמרא לא שנו אלא שאמרו אנוסים היינו מחמת נפשות
אבל אנוסים מחמת ממון אין נאמנים מ"מ אין אדם משים עצמו רשע ורבא הוא דמסיק התם הכי והשמיא אמאי לא פלגין דיבורא
והנימניניהו במאי דקאמרי שהיו אנוסין אבל לא מחמת ממון ונראה דההיא דכתובות אמאי כמאן דאמר ביש נוחלין (ב"ב דף קלד: וס) דלא
פלגין דיבורא בחד גופא פ"י בחד גופא כמו גירסתי את אשתי דלא פלגין דיבורא בחד גופא לומר דלא מהימן לשעבר והיינו להבדל
וכן אנוסין היינו מחמת ממון שעל עצמו הוא מעיד כן דאי מהימנת ליה שהוא אנוס ניהמניה שהוא מחמת ממון נאנס וכן פלוגי רבעו
לרצונו אין לפרש דלא מהימן דאמר לרצונו בחד פלגין דיבורא לומר שרבעו דא"כ הוה פלגין דיבורא בחד גופא ובמקלמ
מהימן אפאי לפרש לא מהימן אלא פלגין לומר שרבעו אבל לא פלגין דיבורא וכן מוכח מפלוגי רבעו שרי דאי הוה אמרי' אדם קרוב
אכל ממון ה"א דמהימן לומר שרבעו שור אחר אבל לא שור דבשורו אין שייך לחלק בין אנוס לרצון וכן מוכח ההוא דזה בורר (לקמן דף כה).
דחד אמר לרבי חזון ברבינא דמהימן שהלכו ברבייתא אבל לא לרבייה ותעד דאם היה כהן נשוי אחותו והוא ואחר מעדין שפלוני בא
עליה סקדא היא לרבא דמנערפין להורגו אבל לא להרגה אפילו לאוסרה על בעלה א"ע א"ג דההיא דכתובות (דף יח: וס) פלגין דמהימנינן לכו במאי דאמרי כתיב ידיו הוא זה היינו אפאי בלא טעמא דפלגין ועוד יס לומר דהתם בכתובות כיון דקיים
שטרות דרבנן דעדים שחומות על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותו ב"ד לא פלגין דיבורא לומר שאנוסין היו מחמת נפשות וא"ע א"ג
דאשכחן (גיטין דף ט:). פלגין דיבורא גבי עד שדבא גיטו וכתוב צו עמך ונכסי קנוין לך דאמר רבא עצמו קנה ונכסיו לא קנה לא דמי
דהתם כן הוא נוהג בכל שטרות דעלמא דבגט אשה ובגט שחרור הימנוהו רבנן על די צפני נכתב וצפני נחתם ובשאר שטרות הצריכו קיום:

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין יב.

מסורת הש"ס

צניי רעצון. לפי שכלה התבואה וכל **ניבורים.** להם צביע משמע ששבישי היו. שהן אפילו לכן נתאחרו לבשל לחם שעורים: ושמה **סאמר** לפי העו לומר תן לעם ויחללו מלמד שקרב העומר והומר והכלו: **אומר מעפה** ראוי היה **אומר** שנה להסעבר. על הצביע ששהגיע ויסק עדיין לא היה רוב צביע דהא לאחר עשר בניסן לא ניכרו אלא שעורים ולא קרינה היה חשק הצביע: ששנים צאורים היה בקריאה) משמחת לה: **אין מעצבין.**

תורה אור השלם
 1. ואשׁ כּא מבעל
 שלשה הבא לאשׁ
 האלהים לחם בבררים
 עשרים יום עשרים
 וברכל צבולו יאמר תן
 לָעָם יאבֵבֶהּ
 מלכִּים ב ד מִב
 יושלמו שנים עשר
 צבִּים על שׂרָאֵל
 ובכלֵלֵה אֶת מִנְחָלָה וְאֶת
 בֵּית הַחֹדֶשׁ בִּשְׁנֵה יִהְיֶה
 על חֹדֶשׁ לְכַלֵּלֵהּ

חיל פרסיים: דברים הנעשים בלזו.
מבלת בלזו עושין אומה דלמערין
בסטוה (דף מו): חיל לזו שזובעין
מבלת: עמוסי ירידי נתון. שזה
שצאריך עמרל שהוא מורע נמשח
בן עמינדז ראשון לנשיאים: בקשו
לקטוב לניזי עזה. בקשו להוסיף
השם אחז על אחזה לעברה: ולז
דחין אדומי סלו. מלכות העברה מזה
מזרחה עליהן: בירה שמש ב אסרן.

גליון הש"ס

נמ' יצאו בשלום. צערוך
סס הגירסא ילא בשלום:
רש"י ד"ה בא מרבת וכו'
טבריא. מגילה דף ו ע"א:
ד"ה ותפשו נשר וכו' חיל
פרסיים. צערוך ערך זג
כתב ד"א עכנ המטר
הנוטר משמים:

הנהגות הב"ח

(א) גמ' לחס צבורים
עשרים לחס שעורים
וכרמל בצקלוננו וגו' ואין
לך: (ב) תוס' ד"ה ומפי
וכו' שלא היו מוציין כמה
מינין: (ג) ד"ה שעיבר וכו'
דע"ו מטמא כמות צפ' ר'
עקיבא ואע"ג דטומאת
ע"ו מדרבנן שמה מאותה
שעה גזרו כל"ל:

מוסף רש"י

אין מעברין את השנה. חשבון.
לפני ימינו. השנה. חשבון.
מעיין. זכור. זכור. זכור. זכור.
לגלות. שיעור. זכור. זכור.
הנה, שנה. יסמך. זכור.
עד אשר הנה (ד"ה א). אבל
מפני הדחק. שמפנין.
זכור. יגור. זכור. זכור.
ז"ל או שצריך השנה לחזר
המקל וזכור. שיעור. זכור.
יזכר. נשא (שם). אין
מעברין את אדר. אדר.
מוסיפין שנה על השנה אלא
זכור. דמכין שנה על שנה
האדר. שנה. שיעור. זכור.
עבר. שנה. זכור. זכור.
זכור. אחד. ממונה. על
כולם. חזק. זכור. זכור. זכור.
השחור. נעלה. (לד"ה א).
זכור. זכור. זכור. זכור. זכור.

משם ראייה. צתמיה
(חורבה רח).

לאכול מן החדש: לחם
מצבר: ושםא תאמר חיטין
אחר הפסח תלמוד לומר
היה. ובזמן ציכר תלמוד

בשני רעבון תניא ^(ז)רבי אומר ^יואיש בא לחם משעורין ויבא לאיש האלהים לחם שכורים עשרים ^(ח) לחם שעורים וגו' ואין לך קלה בכל ארץ ישראל לבשל פירותיה יותר מלעשר ^(ט)אשר לא יבא אל ארץ ישראל ואלא מן אחד שמא תאמר חמים תלמוד לומר שעורים שמא תאמר לפני העומר תלמוד לומר יתן לעם ויאכלו אחד העומר היה אמור מעתה ראויה היתה אותה שנה ששנת בצורת היתה והיו הכל רצין לבית הגרנות ת"ר ^(י)אין מעברין את השנה לפני ראש השנה ואם עיברה אינה מעוברת אבל מפני הדחק מעברין אותה אחר ראש השנה מיד ואעפ"כ אין מעברין אלא אדר איני והא שלחו ליה לרבא זוג ^(יא) ב מרקה פניני ויבדק ויבדק לרבא הווינך בלי

ומאי ניהו תכלת בזכות הרחמים וזכותו
ומאי ניצא בשלום ועמוס יריבי נחשוש בקשו
לקבוע נציב אחד ולא הניחן אדומי הלז
אבל בעלי אסופות נאספו וקבעו לו נציב
אחד בירח שמת בו אהרן הכהן חשובי
ממחשבי גלויי לא מגלו מאי משמע דהאי
נציב לישנא דירחא הוא דכתיב ^אולשלמה
שנים עשר נציבים על כל ישראל וכלכלו
את המלך ואת ^ב(אנשיו) חדש בשנה והכתיב
ונציב אחד [אשר] בארץ רב יהודה ורב נחמן
אמר אמר אחד ממנה על כולם וחד אמר כנגד
חדש העיבור ת"ר ^גאיין מעברין את השנה
לא משנה לחברתה ולא שלש שנים זו אחר
זו אמר רבי שמעון מעשה ברבי עקיבא
שהיה חבוש בבית האסורים ועיבר שלש
שנים זו אחר זו אמרו לו ^דמשם ראייה ב"ד
שבו וקבעו אחת אחת בזמנה תנו רבנן
^האיין מעברין את השנה לא בשביעית ולא
במזואי שביעית אימתי רגילין לעבר ^וערב
שביעית ^זשל בית רבן גמליאל היו מעברין
במזואי שביעית ובפלוגתא דהני תנאי
תנאי ^חאיין מביאין ירק מחוצה לארץ
ורבותינו התירו מאי בינייהו אמר רבי
רמיה חוששין לגושיהן איכא בינייהו ^טתנו
רבנן ^יאיין מעברין את השנה מפני הטומאה
דכי יהודה אומר מעברין אמר רבי יהודה
מעשה בחזקיה מלך יהודה שעיבר את
השנה מפני הטומאה ובקש רחמים
על עצמו דכתיב ^{יא}כי מרבית העם רבת
מאפרים ומנשה יששכר וחבולון לא הטהרו

מנין חלל לפי שהיה רבי
 ז' צעצועים. לפי שמאריכין
 י' צעצועים. צעמייט לפי
 דכל בית ראשון עמד להם
 משנה ה' דשני' עשה עזרא

[illegible]

במחזור אלא גז' "א שהו ד' שנים כלבר ולא נשארו במחזור וזהלי שלש וחור זו איך שמעון מעשה בר עקיבא כר זוז שפירשוהו והנכו ואעפ"י מרוב חכמים ר' שמעון (כן ישימו) משם ראיה ב"ד שיבו וקבעו כל המחצית כולו לאו דסמכה הוא: ת"ר אין מעברין את השנה בשביעית ולא במוציא מחיל לא קמא כת"ר ורבותינו ר': פ"ח לסייעה ר' עקיבא מבטל לח' וכל היום בשביעית ולאו ביכולת הוא: במוציא יאה לכל מעברין שני וח' וז"

רְאוּיָהּ היתה אותה שנה ששת־עָבָר, וְאִם מִנִּי לְיִלְמָא אֲבִיךָ הוּא
לְהָא הוּא אֲבִל פִּירוּת הַאֲלִין וּמְקוּפָה הוּא מְסִיקוּן וְאִמְרִין
דְּעַל אֶחָד מֵהֶן אֵין מַעְבְּרִין וְיִיִל דְּמַסְתַּמָּא כִּיּוֹן דְּעַבֵּל שְׁלִישֵׁי הַקֶּלֶה
שְׂבָאֲרַךְ יִשְׂרָאֵל לֹא בִּיכְרָה אֵלָּא מִיָּן אֶחָד ש״מ דְּפִירוּת הַאֲלִין נִמְי לֹא

היו וא"ם ודילמא בידיהם הוא דללא
הווא אלב בעבר הידן ובגליל חור וי"ל
דחא נמי שמעין מעבול שלישא שהיא
הקלה שלא זכרה: **ומפני** מה
לא עיברה א"ישע. וא"ם ומנא לן
דלא עיברה וי"ל דלא איתא דעיברה
א פאשר שלא היו מוילאין (ו) בכמה
מיין אחר העומר: **אין** מעבירין **לא**
אדר. וכל שאר בידיהם אין מעבירין
דכמי (פאמר א) לחדש שנים עשר הוא
חדש אדר ואי מעבירין אחת משאר
החדשים לא הוי אדר שנים עשר:
לא משנה ל' בברתה. פי' בקונטרס
שנה זו שניה זכירה להעשרת
אין מעבירין כדי לתקן שנה הבאה ואין
הלשון משמע כן אללא נראה דמיירי
למשך דאין ממשיך בשנה זו על שנה
שלאחריה וי"ע דלא מוגלין מ"מ אין
מחשיבין לסמוך על אותו חשבון שלא
לעשות חשבון אחר:

וְלֹא שֵׁשׁ שָׁנִים וְאֶחָד וְזוֹ פִּירוּשׁ לְרֹפּוֹת שֶׁלֹּא יֵצֵא יִשְׂרָאֵל וּפְסָק בְּזִמְנֵה שֶׁלֹּא כִדְפִי בְּקוֹנְטְרָט וּקְדָמָא אֵרִיב אֶחָד אִפִּי שְׁמִי נִמְי וְעַד קֹדֶמָר ר' שְׁמֻעוֹן מִשְׁנֵה בְר' עֲקִיבָא עֲשִׂירִי ז' שָׁנִים לְרֹפּוֹת וְרִבְנָן מִדְּרֹו לִיִּי בְר' יִצְחָק קוֹבֶצֶן כֹּל אֶחָד בְּזִמְנֵה פִי וְלֹא לְרֹפּוֹת הִיוּ וְאִין הִלְשׁוֹן מִשְׁמַע שֶׁן וְנִלְמַע הִלְשׁוֹן אֶחָד שֶׁן בְּקוֹנְטְרָט לָדִין מְעַבְרִין ז' שָׁנִים הִיוּ שֶׁן קוֹבֶצֶן בְּפֶעַם אֶחָד לְהִיטֵם שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים מְעִירֹת כֹּל אֶחָד בְּזִמְנֵה וְשִׁלְפִי זֶה לֹא אֵין מֵה שֶׁפִּירֵשׁ מִשְׁנֵה לְחִבְרַתָּה דִּמְסַמְכֵה לְמֹדֵה דְרִישׁ בְּרִישׁ:

חוששין גלושיון. פ"י הקוטנס
דמטמא צאהל וקסה
דמניא צמסכת אהליות (פ"ב משנה ג)
דגוש הבא מארץ העמים מטמא צמגע
ומשא אצל כל צאהל וזהו צמטמא
צפיק דשבת (דף טו: וסס) וצמזיר (דף
נד: וסס) דמטמא צאהל היינו דווקא
צארץ העמים אצל אס הכיז מעפרה
לארץ ישראל אס מטמא צאהל לכן
צריך לומר דהכא דחישין גלושיון
היינו עמר יעמלו צמגע ומשא:

שְׁעִיבֵר השנה מפני הטומאה.
 פי' בקונטרס שניטמא
 בע"ז דע"ז ו) טומאת צפרק ר' עקיבא
 (דף פב.) כמת אע"ג דטומאת ע"ז
 מדרבנן מאותה שנה שמה ע"ז עליה
 דהא דריש ליה התם מקראי דדברי
 הקבלה וצירושלמי אמר דגולגלתו של
 ארונה היצוסי מלאו מתת המזבח
 ותימה שהרי (בט"ו) היו יכולין ליטער
 עליה ועפרה וזהו א"ג כגו' בזהאם שלשי
 ושניעי ואיכר פרה לא היו חסריס

דכל בית ראשון עמד להם אפר פרה דמשה כדאמר (פרה פרק ג משנה ה) דשניי עשה עזרא ושמא לא היה להם הדבר מזומן ליערב:

למטה חדש לעבודת קרקע: של בית רבן שמעון מעבירין במואלי ומואלי לארץ לארץ שחלש מאותה שחרשו וחרשו בשעמיה והמירס יציא עמל מגוש ארץ העמים שמטמא בזהל ויטמא טהרות ורעב ערב הפקח או שמי שמי קודם והיו נטמאלי או שהיה רובן אדומה אין מעבירין בכך אללא יעשו בטומאה: **שעביר אם השנה** ה' והיה חוקיהו מחזירן למעט ודע שלא יספיקו כוין לנא ויטמא י"ב פריך הואיל ואמר רבי יהודה מעבירין למה ביקש רחמים על עמנו: כ"י

לכד ולא נשאר במחזור וזוהי שלש שנים ליפוך עיבור אותן ג' שנים זו אחרי זו למלואת
 כח זה שישירונו ולא תבטל ואפי' שנים פמשישין יפלוש אחר ולא תסבכא וזה דחיי הוה
 שנים ראוי שיהי' שבו וקבען ולא אחת וזאת בזמנה לידול אמר סבכו על מה שבייב' ר' עקי'
 יין את השנה בשביעית ולא במוצאי שביעית ב' בית רבן גמליאל היו מעברין בשביעית א'
 אותן שיהיה ר' אבהו ר' עקיבא חשבו על הלוית בשביעית בשנה ז' למחזור ש' שנים ויובל ראשית בשנה
 ויובל הלך מעברין שנים י"ח י"ח שאל נשיא במחזור וזהו: ואלו: ז' מחברין את

עין משפט
גר מצוה

צַח א ב ג מִי פ"ד מהל'
קידוש החדש ה' יג:
צַח ד ה מִי שם ה' טו:
ק"ו מִי שם הללה ו פ"ד
מהלכות ביאת מקדש
הללה יז:
ק"ז ז מִי שם:

רבינו חננאל

בשני רעבון דחניא היה מאיר אומר ואיש לא מבצע שלישו מה לאיש ואהלים עשרים חלם שגוריה וגו' ומפני מה לא יבשרו אלשע מפני כי צעצעות בצורת היתה והכל נשחט באר הגרנות וכן מחשבו בני אדם כתבואה ודושה לא כל חשבון יחודשיש שכלל שני ושנה ואם תעבר ירחק חדש גרנותו וישר לב בני אדם כי אומרים עדיין נשאר עז הגרנות כל יום מעברין: וזו בא מקומה כי שני ממלכדי מלכותם באו למטרדי נבדוסי במגילת רש"י שם טברוי ותפסן ושרי שם מי שאומרים עכבן: ומלך: כל שר הוא מלך: ויחזירי ישרוהו מלך:

יש מי שאומרים עיכבן
הזמטר הנושר מן השמים
בירדן דברים הנעשים
כלזו היא תכלת וציצית
והנעשים יצא מידם
ההוא לשלום בלא
הזיק ועמוסי ירכי נחשו
למור נשיאי בני דוד
המתייחסין מורע נחשו
קצתו לעבר ולהשיג
חדש על שנה זו ולא
הניחם אדומי זה כלומר
שם שר אדום המושל
גלהן אבל בעלי חסד
הזהירים כדכתיב דבר
חכמים כדרכנות וגר

אספו וקבעו להם נציג אחד בירח שמת בו אהרן. לזמור אפי"ב נתקבצו החכמים וקבעו עיבר בירח כי הוא החדוש החמישי ירח שמת בו אהרן הכהן. הנה החכמים עיברו השנה בחדש אב וקדם י"ה ב' חדשים יא"ר שנו בחצינוה ואם יעבור לפני י"ה אינה חשבו מעוברת ופרקינן חשובי חדשבי קדם י"ה. ולא מגלו אלא אחר י"ה. וכן קשינן הוא דנתינן אין

[illegible]

להקשות והלא שנינו אין
 'עבד' ב'ג' שנים וז' אחר
 'עבד' חכמים כהורות
 'עבד' ב'ג' שנים וז' אחר
 'פ' מפני שסוד העיבור
 נכני לעבר בכל מחזור
 'ש' שנה ו' שנים מעוברות
 כדי להשוות שנת הלבנה
 לשנת המזג. ושל
 'ה' הוסף ושל לגרוע על ז'
 'ה' מעוברות וז' להיות
 כמותה העת ז' למחזור
 'ה' שנת עיבור רבון
 'ה' עיבור ושת ט"ו
 'ה' כשיעית ושנת ט"ו
 'ה' כשיעית ושנת ט"ו

שנים מעוברות במחזור:
מה פנים כי יש שמפרש
אלא ישבו ב"ד וחשבו
לוגתא דהני תנאי דתניא
למחזור י"ט ושנת י"ו
מפני הטומאה ואם

מסורת הש"ס

(א) בתנאומה פ' משפטים
מקיים מאי קמיל דרש
מגילת (ו) (ויקרא פ' א)
(ג) (ויקרא פ' א)
(ד) (ויקרא פ' א)
(ה) (ויקרא פ' א)
(ו) (ויקרא פ' א)
(ז) (ויקרא פ' א)
(ח) (ויקרא פ' א)
(ט) (ויקרא פ' א)
(י) (ויקרא פ' א)

הנהגות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ואל ואל
פסקי ושרי ליה ואל:

מוסף רש"י

לא חולץ. חולץ גמלי הוא
לו ללא לביד ומה דוקקת
עשרות של מאות
לפניו ויבוס גמלי הוא לו
לקום על שם אחי (לקום)
(י) ולא חולצין
לאשתו. מפני שאמורה
לשם (שם) התקששו.
לשון יקום לשם תשעה
עמנו ושר דרכו (צפניה ב)
(א) ה' יקום עמנו ושר
מחלה, כמו (שמות ה)
לקום קם, כלומר קטן
עמנו (ושרים ב' ב' ט).

רבינו חננאל

אמר מאתם ושלשים
כנגד שרי עשרות. פי שרי
עשרות של מאות
ושלשים הן כ"ג זהו
סנהדרין קטנה. תניא ר'
אמר חסר ושלשים
ושבעה חסר ממאות
ושלשים שרי עשרות
שלח כ"ג סנהדרין קטנה
בשתיים הן רצ"ז מ"ז
הוקם אותן על שבעה
וארבעים על כ"ג
שהפריש סנהדרין קטנה
היה ע' סנהדרין גדולה כ'
יהודה דאמר סנהדרין
גדולה ע' והא דתניא רצ"ז
כרבנן דאמר סנהדרין
גדולה אחד ושלשים. ותת'
סנהדרין גדולה היתה של
אחד ושלשים ר' יהודה
אמר שבעים. ת"ר כל
ישראל שש מאות אלף
נמצאו שרי אלפים שש
מאות. שרי מאות ששת
אלפים שרי חמשים י"ב
אלפים. שרי עשרות ששת
ברוא. נמצאו דיני ישראל
שבעה ורבע ורבע
אלפים ורבע מאות.
ופשוטא היא: וירושלמי
(הל' ד' א"ר יוסי
בראשונה אל היתה חלוקה
בישראל אל סנהדרין של
אחד ושלשים היתה יושבת
בלשכת הגזית ושני בתי
דינין של שלשה שלשה
היו יושבין אחד בחיל
ואחד בסבך הבית ובתי
דינין של כ"ג היו יושבין
בבית עיריית שבארץ
ישראל. צריך אחד מהן
לשאל דבר הלכה היה בא
ושואל בב"ד שבעיריית
שומעין אומרים לו ואם
לא הוא ומופלא שבהן
היה הולכין ושואלין בב"ד
הסמוך בעירין כ"ר עד
ומשה תורה ויצא ורווחת

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

מאשים וזענים וזענים. מאתים ושלשים כרבי נחמיה ועוד מ"ו שאל
יתחלקו ב"ד י"א מוכין ואחד עשר מחייבין ואחד דומר איני יודע
יוסיפו מאלו מ"ו עד שזענים כדאמר' בהו' צודקין (לקמן דף מ). שמוסיפין
שנים על הכ"ג אם יזכוהו שניהם הרי י"ג מוכין ואחד עשר מחייבין
זכאי ואם יחייבוהו חייב דליתא הטייה

לרעה על פי שנים ואם יתחלקו לרין
עוד להוסיף שנים וכן לעולם עד
שיהיו שזענים לרבי יהודה ושזענים
ואחד לרבנן: שרי אלפים שש מאות.

היו שהרי שש מאות אלף רגלי:

הדרן עלך דיני ממונות בשלשה

בחן גדול. אינו יוצא אחר

המטה.

אם למינגע והיינו דלומר קרא ומן

המקדש לא יא' מקדושתו לא יא'

כלומר יתרחק מן הכיעור שלא יא'

לדי עומאה והאי קרא ככה"ג און

תמיד דכתיב לעיל מיניה לאציו

ולאמו לא יומא: כן נכסין וואו

נגלס. כסין יוצאין ממזיו זה ונכסין

למזיו אחר ונכסין ממזיו הראשון

שאינו רואה אותן הוא נגלה למזיו

הראשון ונכסין ממזיו השני והוא נגלה

ונכסין למזיו: רבי יהודה. דריש מן

המקדש דווקא: וכסואו מנחם.

צורה כשחורין מקדש את המט

שאלן שלו דרך כל העם עוברין

זה אחר זה ומנחמין את האכל

עומד מעמדם: והממונה. סגן

הכהנים ממעטו לכהן גדול כינו לזין

העם שהממונה צימיו וכל העם

בשמאלו והוא צלמנע: אנו כפרסך.

זנו תמכפר אמה ולאמנו תממך

לכל הראוי ללא עליך: וכשמנכין

אזו. כדקיימא לן (צמ"ק דף ס.)

כסודא ראשונה אסור לאכול

משלו: מסוכין על הארץ. הן מזינין

ומתאכלין על זערו והוא מיסב ככוד

על הספסל: גמ' דין אוסו איטעריכא

ליה. סלקא דעתך אמינא לא ליחלל

ממתי קמי צי דניא: ועובר על עשה.

לקמן [ע"פ] פריך לא סגי דלא עבר: והרי

הוא כהדיעו. לקמיה מיתוקמא שפיר:

ההורג

דיינין ליה איהו היכי דין והכתיב

ואחר כך קשט אחרים אלא אידי

תנא נמי כה"ג דן ודינין ואי בעית אימא הא קמ"ל כדתניא כהן גדול שהרג את

הנפש במזיד נהרג בשוגג גולה ועובר על עשה ועל לא תעשה והרי הוא

כהדיוט לכל דבריו במזיד נהרג בשוגג גולה איצטריכא ליה הא נמי

פשיטא איצטריך ס"ד אמינא הואיל וכתיב וישב בה עד מות הכהן הגדול אימא

כל דאית ליה תקנתא בחזרה ליגלי דלית ליה תקנתא בחזרה לא ליגלי דתנן

ההורג

הכא פשיטא כלומר למה לן למתני דן ומשני דין אותו איצטריכא ליה ואגב דין אותו תני דן אפי"ה אין להקשות אמאי לא

משני דמשום הכי תני דן ודינין אותו משום דלי לא תני שום דבר כ"ג אלא דנין אותו

התקששו דלדערה לאידך גיסא אי לא היה תני שום דבר כ"ג אלא דנין אותו

וכיון דדן איהו נמי דיינין ליה משום התקששו ולא קשיא מידי: והא דתנן כהן גדול בחר פ"ק משום דאידי דתניא

פ"ק מילי דכ"ג פסקי (א) ושיירי ליה והדר תני ליה מעלות של מלך דחשיב מיניה ואחר כך חזר לעניינו להלכות דיינין:

אילו

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

נמצאן דיני ישראל ו' ריבואות וח' אלפים ושש מאות. תימה
הא חסרי להו טובא דכי מפקת מנ' ריבואות ששה
מאות לשרי אלפים לא משכחת בחר הכי ו' אלפים לשרי מאות וכי
הדר מפקת (כל) הני לא משכחת בחר הכי לשרי מששים י"ב אלף

וכ"ש דלא משכחת בחר הכי שרי

עשרות שש ריבואות וי"מ דככל הני

שרים אפשר דהו' זקנים יתירים מזני

ס' דלמר גיש נחלין (צ"ב דף קא):

דלא נמנו פחות מזני עשרים ויתירים

מזני ששים וצברי עשרות לא חיישין

אפילו היו מזני עשרים שהם עצמם

היו מן המסבין וכל אחד שר על

משה והוא עשירי וי"מ דחשבון

השכרות קחשיב דתחילתן נימנו שרי

עשרות ומתהשבוין ששה נמנו לשרי

חמשים והחשבון משרי חמשים

נמנו לשרי מאות ומשרי מאות צירר

המשבין לשרי אלפים:

הדרן עלך דיני ממונות

בשלשה

בחן גדול דן פשיטא. כלומר

למה לי למתני דן

ומשני דנין איצטריכא ליה דס"ד

דממון גדולתו אין דנין אותו ודן

קמני אגב דנין ופריך הא נמי פשיטא

כלומר כיון דפשיטא לן דדן פשיטא

נמי דנין דלי לאו דנין וכו' ולא

משני דס"ד דאין דנין אותו וממון

שאלן דין אותו הוא אינו דן משום

דלכתי הוה פריך ליה לימני דן לזכ

ומינה ידעינן דנין אותו ומינה קשה

גבי מלך לימני לא דנין וידעינן שפיר

דלית דן משום התקששו וי"ל דלא

דמי דודאי גבי כהן כיון דתנא דן לא

הוה ליה למתני דנין בצמס אלל גבי

מלך אין קושא אמאי קתני דיש שום

כיון דתנא ליה מקמי לא דנין ועוד

אגב דמי כהן גדול דן ודינין תנא גבי

מלך מרזייהו לא דן ולא דנין דהכי

נמי קתני מעדיין אותו גבי כהן גדול

ולא מעדיין גבי מלך אפי"ה דלא

צריכי דככלל דנין אותו אלל משום

דתנא גבי דן דנין תנא נמי מעיד

ומעידים והא דלא שקיל וטרי צה"ס

הכי משום דהא פשיטא דמני כסיפא

אגב רשא' כן כמלמי דפריש' ה"ר

טרי"ש צמנו וצמס דמך דלקדק

ק דודאי לעולם צין גבי מלך צין

גבי כהן גדול אי ש' חידוש או מדן או

מדנין אין להקשות שום דבר דלמה

לו למתני גבי כהן גדול דנין אותו

וגבי מלך לא דן דכיון דיש שום

חידוש צמילתיה תני זה אגב זה

ומדע דהכי פשיטא ליה לה"ס דפריך

אילו

וחמשה שקל המנה יהיה לכם מנה ר"מ הוא אלא ש"מ של קודש כפול היה ובחר דאוספו עליה שותות שאלית הגמון היה

מפורשות כמו שאמרנו בתחלת מסכת בכורות ונחושת התנופה סליק צ"ל ליתרון ואחר עברו ליה פרוטורט וכן אבדו ואת

האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים סלקין שבעין וחד ליתרון ואת עבד ליה פרוטורט משום דלא סלקין קנטיא: ואת

עין משפט
גר מצוה

א א מיי פ"ה מהל' כלי

המקדש ה' ס סג

ב ב מיי שם ה' י

ג ג מיי שם ה' י

ד ד מיי פ"ה מהל' כלי

ה המקדש ה' י

ו ו מיי שם ה' י

ז ז מיי שם ה' י

ח ח מיי פ"ה מהל' כלי

ט ט מיי פ"ה מהל' כלי

י י מיי פ"ה מהל' כלי

יא יא מיי פ"ה מהל' כלי

יב יב מיי פ"ה מהל' כלי

יג יג מיי פ"ה מהל' כלי

יד יד מיי פ"ה מהל' כלי

יז יז מיי פ"ה מהל' כלי

יח יח מיי פ"ה מהל' כלי

יט יט מיי פ"ה מהל' כלי

כ כ מיי פ"ה מהל' כלי

כא כא מיי פ"ה מהל' כלי

כב כב מיי פ"ה מהל' כלי

כג כג מיי פ"ה מהל' כלי

כד כד מיי פ"ה מהל' כלי

כה כה מיי פ"ה מהל' כלי

כו כו מיי פ"ה מהל' כלי

כז כז מיי פ"ה מהל' כלי

כח כח מיי פ"ה מהל' כלי

כט כט מיי פ"ה מהל' כלי

ל ל מיי פ"ה מהל' כלי

לא לא מיי פ"ה מהל' כלי

לב לב מיי פ"ה מהל' כלי

לג לג מיי פ"ה מהל' כלי

לד לד מיי פ"ה מהל' כלי

לה לה מיי פ"ה מהל' כלי

לו לו מיי פ"ה מהל' כלי

לז לז מיי פ"ה מהל' כלי

לח לח מיי פ"ה מהל' כלי

לט לט מיי פ"ה מהל' כלי

מ מיי פ"ה מהל' כלי

מא מא מיי פ"ה מהל' כלי

מב מב מיי פ"ה מהל' כלי

מג מג מיי פ"ה מהל' כלי

מד מד מיי פ"ה מהל' כלי

מה מה מיי פ"ה מהל' כלי

מו מו מיי פ"ה מהל' כלי

מז מז מיי פ"ה מהל' כלי

מח מח מיי פ"ה מהל' כלי

מט מט מיי פ"ה מהל' כלי

נ נ מיי פ"ה מהל' כלי

נא נא מיי פ"ה מהל' כלי

נב נב מיי פ"ה מהל' כלי

נג נג מיי פ"ה מהל' כלי

נד נד מיי פ"ה מהל' כלי

נה נה מיי פ"ה מהל' כלי

נו נו מיי פ"ה מהל' כלי

נז נז מיי פ"ה מהל' כלי

נח נח מיי פ"ה מהל' כלי

יפ.

מסורת הש"ס

תורה אור השלם

יִרְמְיָהוּ כֹא יֵי
 3. הִתְקַשְׁשׁוּ וְקִשְׁוּ הַגּוֹי
 4. נִכְסָה: צִנְיָה בֹא
 5. וְאֵם שׁוֹר נִגְדָה הָאֵם
 מִתְמַל שְׁלֹשׁ הַדְּעָד
 בְּבַעֲלֵיו וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ
 הַדְּמִית אִישׁ אִשָּׁה
 הַשׁוֹר יִסְקַל גַּם בְּעָלֵיו
 יִתְּנוּ: שְׂמוֹת כֹּא כֹט
 5. וְעִמְדוֹ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים
 אִשְׁרֵי לָהֶם הָרִיב לִפְנֵי יי
 לִפְנֵי הַבְּהֵמִים וְהַשְּׁפֹטִים
 אִשְׁרֵי יִהְיוּ בְּיָמֵם הָהֵם:
 דְּבָרִים יֵי יֵ

גליון הש"ס

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואסור לקיימה
צביחה שניה (ב) שם א"ה
מביתו נמי לא. נ"צ כניל
להגיה: (א) רש"י ד"ה
וש"מ וכו' בשורה שיה:
(ד) תום ד"ה ושמע וכו'
ואזלים וכל העם
משמאלו אלמא: (ה) ד"ה
ינאי וכו' שנא' בי אס:

מוסף רש"י

יבא עשר. דיכות יבא
עליה (יבמות ב.). גזירה
ביאה ראשונה. למקיים
בה עשה ומצי למיחד, אטו
ביאה שניה. ללא מצי
למיחד, דלא לקיים בה
עשה (טו ס). התקוקשו.
לשון היקש, אדם המשוה
עמו ושר לכו (צפורה ב
א): לו: הסר קם מבין עיניך
מחלה. כמו (שמות ט)
לקושו קש, לקושו קשו
עמך (ושבים ב"ב ט:).

יֹאמְרִין עֲשֵׂה דוּחָה לֹא תַעֲשֶׂה וְעֲשֵׂה אֲלֵא מִן
הַיְדוּסִין אֲמַאי יבֹא עֲשֵׂה וַיְדַחֵה לֹא תַעֲשֶׂה
(ב) גִּזְרֵיהּ בִּיאַה רֵאשׁוֹנָה אִמּוֹ בִּיאַה שְׁנִיָּה תִנְיָא
נִגְמִי הֵי (ג) אֵם קִדְמוּ וּבִעְלוּ בִּיאַה רֵאשׁוֹנָה
קִנּוּ וְאִסּוּר (ד) לְקִיּוּמִן בִּבְיָאָה שְׁנִיָּה: מֵת לֹ
מֵת כּו': ת"ר יוֹמֵן הַמִּקְדֵּשׁ לֹא יֵצֵא לֹא יֵצֵא
עִמָּהֶן אֲבָל יוֹצֵא הוּא אַחֲרֵיהֶן כִּיצַד הֵן
נִכְסִין וְהוּא גִלְגַּל הֵן נִיגְלִין וְהוּא נִכְסֵה:
וַיּוֹצֵא עוֹד פֶּתַח כּו': שֶׁפִּי קָאֻמֵּר ר' הַיְהוּדָה
אָמַר לָךְ רַבִּי מֵאִיר אִי הֵי (ו) לְבִיתוֹ נִמִּי לֹא
אַלֵּא ה"ק מִן הַמִּקְדֵּשׁ לֹא יֵצֵא מִקְדוּשָׁתוֹ לֹא
יֵצֵא וְכִיּוֹן דְּאִית לִיה הִכִּירָא לֹא אֲתִי לְמִינְגַּע
וּרְבִי יְהוּדָה אֲגַב מַרְרִיָּה דִּילְמָא מְקִיר וְאֲתִי
וְנִגְע: כִּשְׁהוּא מִנְחָם: ת"ר (ז) כִּשְׁהוּא עוֹבֵר
כִּשְׁוֹרָה לִנְחָם אֶת אַחֲרִים סָגֵן וּמִשׁוּה שְׁעֵבֵר
בִּימִינוֹ וְרֹאשׁ בֵּית אֵב וְאֲבָלִים וְכָל הָעָם
מִשְׁמָאלוֹ (ח) כִּשְׁהוּא עוֹמֵד בִּשְׁוֹרָה וּמִתְנַחֵם
מֵאַחֲרִים סָגֵן מִימִינוֹ וְרֹאשׁ בֵּית אֵב וְכָל
הָעָם מִשְׁמָאלוֹ אֲבָל מִשׁוּה שְׁעֵבֵר לֹא אֲתִי
בְּגִיבָא מִשׁ חֲלָשָׁא דְעֵתִיָּה סִבְרָא קָא חֲדִי בִי
וְא"ר פַּפָּא ש"מ מֵהָא מִתְנַחֵמָא תַּלְתָּ שְׁמַע
מִנֶּה (ט) הֵינּוּ סָגֵן הֵינּוּ מִמּוֹנָה וְשְׁמַע מִנֶּה

יִאבְלִים עֹמְדִין וְכָל הָעָם עֹבְרִין וּשְׁמַע מִינָהּ יִאבְלִים לְשִׁמְאֵל הַמְּנַחֵמִין הֵן עֹמְדִין ת"ר בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אַבְלִים עֹמְדִין וְכָל הָעָם עֹבְרִין וְהָיוּ ב' מִשְׁפָּחוֹת בִּירוּשָׁלַיִם מִתְנַגְּרוֹת זֶז בְּזוֹ זֹאת וְזֹאת אֹמֶרֶת אֲנִי עֹבֶרֶת תַּחֲלָה וְזֹאת אֹמֶרֶת אֲנִי עֹבֶרֶת תַּחֲלָה הִתְקִינוּ שִׁיְהִי הָעָם עֹמְדִין וְאַבְלִים עֹבְרִין: (חזוֹן הַדָּחַד וּסְפֵר סִימָן): אָמַר רַמִּי בַר אַבָּא הַחֲזִיר רַבִּי יוֹסִי אֶת הָדָרֵךְ לְיוֹשְׁנוֹ בְּצִיפּוּרִי שִׁיְהִיו אַבְלִים עֹמְדִין וְכָל הָעָם עֹבְרִין וְאָמַר רַמִּי בַר אַבָּא הִתְקִין רַבִּי יוֹסִי בְּצִיפּוּרִי שֶׁלֹּא תִהְיֶה אִשָּׁה מֵהַלֶּכֶת בְּשׁוֹק וּבִגְדָה אַחֲרֶיהָ מִשּׁוֹם מַעֲשֵׂה שִׁיְהִי וְאָמַר רַמִּי בַר אַבָּא הִתְקִין ר' יוֹסִי בְּצִיפּוּרִי שִׁיְהִיו נָשִׁים מִסְפְּרוֹת בְּבֵית הַכֶּסֶם מִשּׁוֹם יִיְחֹד אָמַר רַב מִנְשֵׁי בַר עֻזַּא שְׁלֹא יִתְּנוּ לְרַבִּי יֵאֻשָּׁה רַבָּה בְּבֵית

[illegible]

כא למימר דהיינו משוח שעבר דפשיטא
ד"ר יעקב צר' יהו"לדק פירש דמשמע
נאחרים דממונה ממלכו ומוסיף הוא
י' וקאמר משוח שעבר לא אחי גביה:
ושמע מינה אב"ר משמאל וכו'.

פִּירוּשׁ לַתָּנָן מִמֵּנֵהוּ צִינֹה
לְבִין הָעַם יִצְחָרִיתָהּ קִנְיֹה רֹאשׁ צִינֹה
הָאֵל וְהַצִּלִּים (7) מִשְׁמָלֹה וְכֹל הָעַם
אֶלמָה שִׁיבוּ הָעַם רֹאשֻׁשִׁים מִשְׁמָלֹה
וְאֵם כֵּן הַצִּלִּים הָיוּ מִשְׁמָלֹה הָעַם:
אֶבֶר מִלְכֵי בֵית דָּוִד דָּן וְדִנְיָ אֹתָהּ.
וְאִתּוֹ וְכִי אֵין יִכּוֹל לְדוֹן וְהָאֵל

אמרין לעיל אין מושיבין מלך
בקהלדיה משום דכמיז לא חשבה
על רבי יו"ל דהכא מדיח דוקא לרון
דיי ממונות ללא איכפת לן אס לא
יכולו לענות אחריי כדאמר' (למן נב)
דיי ממונות ממחלין מן הדבר וימיא
קשה דאשילו דיי נפשות נמי אשכחן
דכמיז (פס' סה) ויחור [גס] דוד [אס]
חברו דהא לממן (דף לו:) ילפינן מנייה
דדיי נפשות ממחלין מן הדבר וכוין שהיה

חוצצ זה עתמו נמקך היקך היה ד
עממס וי"ל כיון שהיה אותו הדיון
לכבודו על שמרד נכל צו לא היה לו
בזמא מלכי ידברו האחרים לפניו אלכל
בשאר חלסי בית דוד ודא אין דנין דמי
נפשות דרפשישית: **נ"א** המלך
עמוד ע"ז רגליו ויעידו בפי' ואם חממר
והא אמרינן התם אפי' ת"ח א"ל

לעמוד משום דהאי עשה והאי עשה
 ושם כבודו מורה עדיף כדאמר
 בפרק שבעת העדות (דף ז' וסא)
 זכיון דחסד אינו כדאמר כ"ש
 מלך דטעי עדיף מלך מת"ח לעמוד כ"ש
 לקמן דלפי' למ"ד הרב שמחל על
 כבודו כבודו מחול מלך שמחל על
 כבודו אין כבודו מחול שגמאר שם
 תשי' עור מלך וכו' יימד דודאי עשה
 דכבוד מלך עדיף וא"כ אעפ"י שאין
 ת"ח היה כריך לעמוד ינאי היה כריך
 לעמוד והאי דת"ח יכול למחול על
 כבודו משא"כ מלך הוא משום אלא
 דכאמר שם וגו' ששהא צימנו עלין
 כ"י כבודו צא לו משום דמאות המקום
 כך הוא ואין יכול להפקיע מלות
 המקום אצל ת"ח ורורו דליה ויכול
 למחול היטב על כבודו דשלו היא
 כדאמר "במס' ע"ז" (דף ע"י.) בתפלה
 נקראת על שמו של הקב"ה ולצדקו
 נקראת על שמו שגאמר (א) אם
 בזרות י' תפלו וזמורות יגלה
 וימס ויליה: **"נא"** החמיר עמוד ע"ה
 רבליך וכו' והא דחאמרין פרק
 שבעת העדות (דף ז' וסא) שאם רלו
 להשיב שניהם מושיצין דליו אסור
 אלא אחד עומד ואחד יושב ואם כן לא
 היה המלך כריך לעמוד וצ"ל שישב
 אמו

קמל נפשא שדריה להו שלחו
ד על שורו אתא ויטיב א"ל
פני מי שאמר והיה העולם אתה
תה אלא כמה שיאמרו חבריך
נפנה

[illegible]

עין משפט
נר מצוה

[illegible]

(ה) תוס' ד"ה ואימא וכו'
דכתיב פרע מקמא לא:
(ו) ד"ה אלא וכו' ויחזקאל
דאסמכיה:

[א] גמ' דמחלי עבודה קשיא. נ"צ אבל צפ"צ דתענית משני כי אתקוש למיתה הוא דאתקוש אבל לאחולי כו' :

עִיבּוּרֵי מַעֲבָרָא בַּמִּלָּה.
נוֹחָה לְרִאוֹת וּמַעֲזֵרָת עַל
מִדּוֹתֶיהָ (יְבֻמוֹת סג.).
מִסְתַּפֵּר בְּכָל יוֹם. מִזֶּה
(תַּעֲנִית יז.). מַעֲרַב שַׁבָּת
לְעֶרֶב שַׁבָּת. וְלֹא יִשְׁהָה
מִלְּגָלָה יוֹתֵר (שם).
מִמְּנוּחָהּ מִתְחַדְּדִינָהּ

עצורי מעצרה כנאל. מעצרתה על מדותיה: גולם היא. קדש
שנעלה: גולם. כלי שלא נגמר קריו גולם דקתין ורולמי כלי עץ
עמאין: משמרות. מתחלפות ומתחדשות בשבת זו ויאלה חו נכנסת
ורריך להספד מפני משמרת חדשה זו נכנסת לזכרונם בימי: לא
לירד כלל. ואפי' עד שלשים: אמר
ליה. פרע מקרי בשלשים יום: יא
הוא כפי' לא ישלחו פרע. הוה
משמע לא יגדלו פרע על שיעור פרע
השם דאמר וישלחו פרע לא ישלחו דקאמר
פרע והדר לא ישלחו משמע פרע
שלשים יום ליהוי אכל שלוחי טפי
לא לשלחו: דומיא דין. דסמך
ליה ויין לא ישמו צבאס וגו' מקיש
פרועי ראש לשמוי ויין וכתבי צבא
צבאס: רבי אומר אומר אפי' כן
אסור לשפוט יין לעולם. רישא
דכרייתא קמי כהן המכיר משמרתו
כל אסור צית אף שלו אסור צית
מן אמות היום אף צבאס הוה מכיר
משמרתו ואינו מכיר צית אף שלו
אסור כל אותו שבת אינו מכיר לא
משמרתו ולא משמרת צית אף שלו
אסור לשפוט יין לעולם שמה עכשיו
זמנו הוא ישי לחוש שמה צבאס צבא
המקדש: רבי אומר אומר אפי' אם
צבאס לחוש שמה צבאס אסור צבא
לעולם ואפי' הוא מכיר שמה
עכשיו זמן משמרתו שמה צבאס אכל
הקודש ואישתא עיל ועדי: וכל
מה אעשה שפיקנן קלקלתן. חורבן
הבית שקלקלן ועירבב סדר
משמרותיהן שהיה חוסרין צבאס
משמרתן ומחירין שלא צבאס משמרתן
הוא תיקון עכשיו לשפוט יין לעולם
דלא חייס שמה צבאס פתאום: רמאן
סו. האידנא כהני חמרא כריב.
שחרי רוב כהנים אינן בקיאיין צבאס
משמרותיהן ואסורין לעולם לרענן:
הסם היינו עמאס כו'. שניא לא
ובנימחא גרסינן לה כלומר מדאורי'
שרי ורענן הוא דגורו: ופרכינן הכא
נמי. מערה צבאס וכו': שמוי יין
דחלי עבדה. דכתיב (ויקרא י) ואלו
ושכר וגו' וסמך וזה עבדיל צו הקדש
וצין החול משמע על עבודה קדושה
לעבודה מחוללת גזרו צבאס רענן
צבאס הוא משום מערה צבאס: ה"ג
אף פרועי ראש מחלי עבודה קשאי:
הא עד ללא אפא יתקאל ואתקשה:
מאן אמרה. פירוש מהיכא נפקא לן
פרועי ראש צמיחה: הא דאמר רב
חסדא. עבדאס צב' שני דבר זה
דקען עבד פסול לעבודה: כל זה
נכר. (הקדש) שמתכבד מעשיו לאצוי
שצמיח ועבר לזו אף ערל צבא
שמתו אחיו מחמת מילה: וידיא.
נחה של רבי יהושע דבבבב: בן אלעשה.
שחטו של רבי יהושע דבבבב: בן אלעשה.
לן אותה תפסות:

תספורת של כ"ג אמר להן צאו וראו מתספורת של בן
ת מעותיו אלא כדי להראות בו תספורת של כהן גדול:

וַיֵּאָמֶר אֵל יִרְדּוֹ בֶּסֶף. תִּמְנָה דַּפְרֵעַ פֶּרֶעַ בְּמֵאֵי מוֹקִי לֹא אָלַהּ
נִרְאָה לִנְדֹם דֶּה"פ יֵאָמֵר לֹא לִירְדּוֹ שְׁלֵסִי שְׁלֵסִי שִׁיעוֹר
פֶּרֶעַ אֲלֵא יִגְלֹחַ בְּכ"ט וּמֵשֵׁנִי אִי כְּמִי לֹא יִשְׁלַח פֶּרֶעַ מִשְׁמַע לֹא
יִשְׁלַח שִׁיעוֹר פֶּרֶעַ אֲלֵא הַשְׁמָל דְּכָמִי פֶּרֶעַ ^(א) קִמָּא לֹא יִשְׁלַח מִשְׁמַע
טַפִּי מִפֶּרֶעַ לֹא יִשְׁלַח:

רַב אֲשֵׁי עֲלָמוֹ סוֹתֵר דְּבָרָיו וּמֵיִשֵּׁז
הָרָקִיעַס וַיִּחְקֹלֶם שְׁסוֹתֵר דְּבָרָיו
הַכְּסוּשִׁים דְּלֹאמֶר רַב לֵעִיל
מִפְּרֻעֵי רָשָׁא לֹא מַחְלֵי עֲצוּדֵה וַיִּלְּ
מִמֶּה שֶׁרַב אֲשֵׁי אִמֶּר גִּמְרָא גִמְרִי
וְאִתָּא וַיִּחְקֹלֶם וְאִסְמַכְהָ אִקְרָא מִתְּרִי
שְׁפִי רִקְעוּסֵי דַעַד דְּלִמִּי וַיִּחְקֹלֶם
מִחָן אִמְרֵה וּמִתְרֵהָ קוּסִיא לְדַעַל
דִּבְרִין גִּמְרָא הִיא מְנִינָא לְמִימֵר הִכי
גִּמְרִי הִלְכְתָּא לְמִיתָה וְאִחְוִי עֲצוּדֵה
לֹא גִמְרִי וַיִּחְקֹלֶם וַיִּסְמַכְהָ אִקְרָא
מַעֲשִׂין הִלְכֵה אִסְמַכְהָ וְאִכֵּי לֹא
מִסְמַכִּין לַעֲשׂוֹת הַקִּישָׁר רַב לְעִין
מִיתָה אִכֵּל לְעִיל דְּלֹא יַעַד דְּגִמְרִי
הִלְכֵה סָבֵר הוּא לְעִין מִתָּה הַקִּישָׁר
מִפְּרֻעֵי רָשָׁא לֵשְׁתוּי יָן מַחֵל וְכֵל
דְּלִיז הִיכָּה נִתְחַלְּהָ :

מנוזיר כתיב הכא פרע לא ישלחו וכתיב התם יגדל להלן שלשים אף כאן שלשים ותנן נמי יסיתם נוזירא מנא לן אמר רב מתנה דאמר קרא קדש יהיה בנימטריא פפא לאביי אימא לא לירכו כלל אמר ליה אי כתיב לא השתא דכתיב ופרע פרע ליהוי שלוחי לא לישלחו ידומויא דין מה יין בזמן ביאה הוא דאסור שלא בזמן ראש בזמן ביאה אסור שלא בזמן ביאה שרי ויין שלא רכיבא אומר ואמר אני כהנים אסורין בשתות יין לעולם נקלקלתו ואמר אביי כמאן שתי כהני חמרא האידידי אסרי התם היינו מעמא מהרה יכנה בית המקדש

לעבודה וליכא ה"נ בעינא כהן הראוי לעבודה ולכ"ו
וועיל התם נמי אפשר דניין פורתא ועייל "דאמר רב
כל שהוא מפיגין את היין ולא איתמר עלה אמר רב גר
מלא שנו אלא ששטה כדי רביעית אבל יותר מכדי
מורדתו ושניה משכרתו רב אשי אמר "שתויי יין דס
רבנן פרועי ראש דלא מחלי עבודה לא גזרו בה
שבמיתא פרועי ראש "שתויי יין כשלא שתוי
אל תשת אתה ובניך ולא תמותו אלא פרועי ראש כ
יין לפרועי ראש כתיב וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו
וגו' מה שתויי יין במיתא אף פרועי ראש במיתא ומינ
עבודה אף פרועי ראש וא' דמחלי עבודה קשיא אמר לא
עד דלא אתא יחזקאל מאן אמרה וליטעמך הא דא
מתורת משה רבינו לא למדנו עד שבא יחזקאל ולימד
וערל בשר אל יבא אל מקדשי לשרתני עד דלא בא י
גמרא גמירי לה ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא ה"נ
יחזקאל ואסמכה אקרא "וכי גמירי הלכה למיתא לא

[illegible][illegible]

שנאמר יצרו צעדי אוננו
וצעצתו מתבטלת שנאמר
ותשליכנהו צעתו. א"ר
אלעזר המגשר אשתו
ראשונה מזבח מוריד עליו
דמעות שנאמר וזאת שנית
תעשו כסות דמעה את
מזבח ה' בכי ואנקה וגר'.
וקשה ליוונון בקריעת ים
הסוף

[illegible][illegible]

המשך הנספח בעמוד הבא.

דמשוי ליה גולן אע"ג דאית ליה אומנותא אחריית פסול ולרב ששת כיון דמתעסק
ה אימתי בזמן שאין להן אומנות אלא היא אבל יש להן אומנות שלא היא כשר

המשך הנספח בעמוד הבא.

עין משפט
גר מצוה

מ א מיי פ"ט מ'הלכות
ג'יב'ה הלכה י סמוג שס:
מב ב מיי שס הלכה ז:
מב ג מיי שס הלכה יג:
מג ד ה מיי שס הלכה ז:
מז ו ז מיי שס והלכה ח:
מה ח מיי פ"א מהל'
רוזח הלכה ו סמוג
ללאון קסא שו"ע ח"מ סי'
מח סעיף א:
מו ט מיי שס הלכה ט
טוש"ע שס סעיף ז:

מסורת הש"ס

בְּכָאן באב ע"ה הבן. ברייתא דאס ברור לך כשמש שאין לו שלום
עמך הרגהו הא סתמא אל תהרגהו ובשמעתא קמייחא
דפסחים (דף ג: טס) דרשינן לאור יקום רוחא אי פשיטא לו מילתא
דכנהורא דלנפשות קמתי רוחא הוא ויתין להלילו בנפשו פירש שם
בבבלי וקאמר רבא על הא דאין אל דאס
ולא יתכן דאמרין הכא דהני אפילו
בסתמא רוחא הוא ולא צינן שיהא
פשוט כנהורא אלא התם יד לומר כולה
צבא על הבן דאי קים ליה צבויה
ששונא רוחא הוא ויתין להלילו בנפשו
ואי מוספקא לך מילתא כליליא היא
בציעין כנגד ולא יתין להלילו בנפשו:
יִשְׂרָאֵל הוא בן ברית הוא. ישראל
ולא כותי בן ברית הוא
מומר לעבודת דמומריין בעבודת
סוכים^ט היו מורדיין ולא מעליין^ז:

"כאן באב על הכן כאן כבן על האב אמר
 רב כל דאיתי עלאי במחתרתא קטילנא ליה
 לבר מרב חנינא בר שילא מאי מעמא אילימא
 משום דצדיק הוא הא קאמי במחתרתא אלא
 משום דקים לי בגווייה דמרחם עלי כרחם
 אב על הכן תנו רבנן ידמים לו בין בחול בין
 בשבת אין לו דמים יבין בחול בין בשבת
 בשלמא אין לו דמים בין בחול בין בשבת
 איצטרך סלקא דעתך אמינא מידי דהוה
 אהרונאי בית דין דבשבת לא קטלינן קמ"ל
 ול בין בשבת השתא בחול לא קטלינן ליה
 א נצרכא אלא לפקח עליו את הגל תנו רבנן
 מיתה שאתה יכול להמיתו בשלמא והוכה
 הבית הוא דקים (להו) דאין אדם מעמיד
 קמ"ל דרודף הוא ואפילו אחר נמי אלא ומת
 ו למה לי מרוצח נפקא דתניא מות יומת
 מיתה האמורה בו ומנין שאם אי אתה יכול
 אתה רשאי להמיתו בכל מיתה שאתה יכול
 התם דאמר קרא מות יומת וניגמר מיניה משום
 תובין הבאין כאחד וכל שני תובין הבאין
 מתרת אין לי אלא מחתרת גגו חצירו וקרפיו
 בן מה ת"ל מחתרת ימפני שרוכ גנבים מצויין
 אין לי אלא מחתרת גגו חצירו וקרפיו מנין
 א"כ מה תלמוד לומר מחתרת ממתרתו זו
 קמן הורדף ניתן להצילו בנפשו קסבר רודף
 ולא שגא קמן איתייביה רב חסדא לרב הונא
 שאין דוחין נפש מפני נפש ואמאי רודף
 דפי לה נימא מסייעא ליה רודף שהיה רודף
 שישאל הוא וכן ברית הוא והתורה אמרה
 אמרה תורה הצל דמו של זה בדמו של זה
 דתניא רבי יוסי בר' יהודה אומר חבר אין
 התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד ת"ש
 ורגו אמר לו ראה שישאל הוא וכן ברית הוא
 באדם דמו ישפך אם אמר יודע אני שהוא
 לא צריכא דקאי בתרי עיברי דנהרא דלא מצי
 לבי דינא כי דינא בעי התראה איבעית אימא
 נא דמחתרת דאמר מחתרתו זו היא מחתרתו:
 מתני'

אז כהן על הן. במחמרת מספק אל יהרגו בנו דודאי רחמי נא
על בנו ואפילו הוא מזיל ממונו לא יהרגו הלכך דמיס לו עד שידע
לך כשמה שהוא אכזרי עליך ושואף: **בן על הכהן** וי"ש איניס דעלמא
הרגאו מספק דודאי אדעתא דהכי אחא דאי קיימת ליה לאפיה קטיל
לך עד שידע לך כשמה שיהרג רחמי
עליך כהן על הן: **דמיס לו.** לשון
רבים הוא להכי אחא לומר לך דבין
בחול בין בשבת אסור לבן להרוג את
אביו במחמרת שהרי לא בא על עסקי
נפשות **אין לו דמיס.** לשון רבים
דמיס גבי איניס דעלמא להכי אחא
לומר לך אין לו דמיס לא בחול ולא
בשבת והרגו: **הרגוי ביש דין**
בשבת לא קטלינן. כדאמרין בפרק
אחד דיני ממונות (לעיל דף לה:) מללא
תבערו אלא בכל מושבותיכם: **קא**
משמע לן. דקטלינן משום פקוח
נפש דהאריך: **לפקח עליו אם הגל**
אם כשהיה חומר פכל עליו (את). הגל
מפקחין עליו היכא דלא בא על עסקי
עסקי נפשות אבל אם בא על עסקי
נפשות כיון דליקון להרגו בלא התראה
גבירא קטילא הוא משמע "סמירה:
הוכה בכל אדם. אפילו אינו צעל
ממונו מותר להרוג מדלא כתיב
והכהו: **בשבת** **ג' הורא.** דמותר להרגו
משום דלפני ג' קיס ליה בגויה
דבעה"ז אינו מעמיד עצמו על ממונו
הלכך אדעתיה ללמקטליה אחא:
אבל שאר כל אדם לא. שהרי ג' ג' ז'
ז' לא בא אלל על עסקי נפשות אלא
זה "קמ"ל. דכיון דעל עסקי נפשות
ישראל אחא דכיון הוא וימנן להכילו
לצעל הדין צנפשו שו: **שאל אי**
אם יכול להרגו בסיף. כגון שהיה
מכשף או שהיה לו נהר מפסיק ואחא
יכול לירות בו חץ או אש: **שני סבובין**
הבאין לאחד. בפרק גמרא דקדוש דלא
צענין בהו קרא כדכתיב הלכך אי לא
רבייה הוה אמינא ליבעי מיתה
הכמוהו בו כגון והאם אבל לא לחוקן
להעזיבו צמים: **ואין לו אלל מחמרת.**
שחמך כותב: **גגו.** ועלה לו צבוקס:
חזרו וקרפיפו. ונכנס בו דרך הפתח
שמלאו פתחו מנין: **ס"ל ימלא הגג.**
מדלא כתיב אם במחמרת ימלאו
וכתיב הגג ימירא משמע בכל דדנין
שהיה נראה לך גג: **מזוין במחמרת.**
כלומר מזוין ורגילין לתפור: **זו היא**

לחמור אדעתא דהכי אחא דאי קאי לאפאי קטילנא ליה ואמרה תורה וגו דרך הפתח אינו הורגו עד שימרו בו צדדים חוי דקאימנא באפך וה שאל תעמוד לגנדי הארבו אומך אכל בלא התראה לא דלימנא לאו באפאי ליפוק: **קטן הירודף.** את קטן אחר להרוג: **ניחן לאילניו בנפשו.** וילאך רב קבלי התראה הוא לגבי דהיה דיוט בגדול: **קפנה.** רב הונא רב צ"ד דלא מתי' למקטליה את הרב בלא התראה: **קאי ראשו.** צדקה וזו לאברהם דכל זמן שלא יאל לאויר העולם לאו נפש הוא וניתן להורגו דין דומין נפש מפני נפש. ואם תאמר מעשה דשבע בן בכרי (שמואל ב כ) ויכול לו היה הרב צעיר כשימפאנה ויאל וכן נהרגין עמו אכל אם היה מתי משום דמורד במלכות הוה והכי מפרש לה בתוספתא דתמורה ב: **קאי יספק.** כל הרואה אותו יספק דמו צבילי אותו אדם שהוא רודף ועל מנת כן אני עושה ואין כלן קבלת התראה ואפילו הוא מייחייב: **הבזין הלך חבר** לא בעי התראה ולא הבחנה ועם הארץ בעי לאיתרוי' **טור.** כל כמה דלא אמר על מנת כן אני עושה שאהרג עליו כדליפנין הכל גבי רודף דבעי התראה ואם לאו אין מעלין אותו בנפשו: **דקאי צרי מלי.** והאי פטור וחייב דקאמר אמימת בית דין קאי ולאחר שהרבו: **דבעי לאיתוי' לני דינא ומקטליה.** דכתיב (דברים כב) וצרתה הרע **התראה.** אלמא משום דמחזיקין ליה רודף לא בעי התראה:
מתני'

(א) 'ע'י מוֹס' לקמן ע"ב.
(ב) קָהֵן, צ' גִּיל (לה' ע"ב).
(ג) דִּימָה לָהּ: צ' מֵה: מֵה: גַּם.
(ד) קִדְּשׁוּן לֵה: ו' שִׁי' ע"ב.
(ה) מִכְּבוֹדוֹ: לֵה: דִּל.
(ו) אֶחָדוֹת ע"ב: שֶׁמֶשׁ ו' מוֹס.
(ז) חִתָּהּ יֵאָה וְכֹהֵן וְכֹהֵן.
(ח) בְּרִי'שׁ וְכֹהֵן וְכֹהֵן.
(ט) אֶחָדוֹת ע"ב: שֶׁמֶשׁ ו' מוֹס.
(י) חִתָּהּ יֵאָה וְכֹהֵן וְכֹהֵן.
(יא) עֵלִי: ע"ב. דִּל: לֵה: אֶחָדוֹת ע"ב.
(יב) עֵלִי: ע"ב. דִּל: לֵה: אֶחָדוֹת ע"ב.
(יג) עֵלִי: ע"ב. דִּל: לֵה: אֶחָדוֹת ע"ב.
(יד) עֵלִי: ע"ב. דִּל: לֵה: אֶחָדוֹת ע"ב.
(טו) עֵלִי: ע"ב. דִּל: לֵה: אֶחָדוֹת ע"ב.
(טז) עֵלִי: ע"ב. דִּל: לֵה: אֶחָדוֹת ע"ב.
(יז) עֵלִי: ע"ב. דִּל: לֵה: אֶחָדוֹת ע"ב.
(יח) עֵלִי: ע"ב. דִּל: לֵה: אֶחָדוֹת ע"ב.
(יט) עֵלִי: ע"ב. דִּל: לֵה: אֶחָדוֹת ע"ב.
(כ) עֵלִי: ע"ב. דִּל: לֵה: אֶחָדוֹת ע"ב.

תורה אור השלם

1. אם זָרְחָה השמש
עָלְיוּ דָמִים לוֹ שֶׁלֶם
וְשֶׁלֶם אִם אֵין לוֹ וְנִמְכָּר
בְּנִגְתָּהּ; שְׂמוֹת כּ כ א
2. אֶבְמִתְחַרְתָּ יִמְצֵא
הַנֶּגֶב וְהִבָּה וְמַת אֵין לוֹ
דָּמִים; שְׂמוֹת כ א
3. אוּ אִבְיָהָ הַכְּהוֹ בִּידוֹ
וְיִמַּת מוֹת יִמַּת הַמִּבָּה
וְרָצַח הוּא גַּל דָּם יִמִּית
אֶת הַרָצַח בְּפַעְוֵה לוֹ;
מִדְּבַר לוֹ כ א
4. שֶׁפֶן דֵּם הָאֵדָם בְּאֵדָם
וְדִמּוֹ יִשְׁפֹּר כִּי בְצֵלֶם
עָשָׂה אֵת
הָאֲדָם; רִאשִׁית ט ו

מוסף רש"י

אין לי. או לא כפי אלף
 וימות. אלא במיתה
 האמורה בו. סיף (עשר)
 (מה). מני שנים אי אחת
 יכול כו'. שאם שנה
 בעסקיה וזוהר ואם יכול
 לזכות בו מן לו לעשני
 (ר"ל לא). ת"ל מרת
 ויבית. ויניחם הוא (עשר)
 (מה). שני כתובין הבאין
 מלמדין. אין מלמדין.
 מדהלכת כתא אחד עגמור
 כולסו מני (קדושין כד).
 אלא להבחין בין שוגג
 למזיד. שלף ויכל לומר
 עסבור הייתי שמתר (עשר)
 (ה).

מתני'

עד:

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

עין משפט
גר מצוה

מסורת הש"ס

א) נ"ע חס' שבת מט.
ד"ה נטלם: (ג) ונכרתו כל:
ע"ש מגילה כ: ע"ש,
דמתי' האם עד מתי נעשה
הרעה הואל כך איתא
במגילה כ: וזוה תנין
פירש"י ד"ה להלן
במגילה: (ד) נעליו טו,
(ה) כס"א: ח"ד, (ו) כס"א:
שעת השמך, (ז) נ"ה גי'
הערוך שם אלל לפיט איתא
וכל מפרש: (ח) נ"ה
(ט) ע"ש העוסקא,
(י) נ"ע חס' מגילה טו.
ד"ה כס"א

תורה אור השלם

1. ולא תחללו את שם
קדש' ונקדשות' בתוך
בני ישראל אג' י'
מקדשכם:
2. ה'בדלו מתוך העדה
הזאת ואבדלה אתם
בפרג' במדבר טו כא
לדבר הזה יסלחו י'
לעבדך בבוא אדני בית
רמון להשתחוות שמה
והוא נשען על ידי
והשתחוית בית רמון
בהשתחוית בית רמון
יסלחו י' לעבדך בדבר
הזה: מלכים ב ה יח
4. ויאמר לו לך לשלום
ולך מאתו כבוד ארץ:
מלכים ב ה יט

לעזי רש"י

ל"ר אפרטינימיט. השיך
להם (מלה) במלה:
שייכותם.)

מוסף רש"י

מה להלן עשרה. שאלמר
אין פחותה מעשרה. שאלמר
עד מתי נעשה הרעה האת
יאלו יאושע וכלל (ומגילה
(כ:)
חרון עין בן סורר
ומורה

ערקתא דמסאנא. שרין הנעל שאם דרך העובדי כוכבים לקשור
כך ודרך ישראל צניין אחר כגון שיש לך יהדות בדבר ודרך ישראל
להיות נעשים אפילו שני זה שאין כלל מזהו אלל מנהג בעלמא קידש
את השם בפני חזיריו ישראל והאי פרהסיא מדבר בשראל: אפילו
סוף סוף. דעשרה צניין וכולהו ישראל:

להלן. במרגלים: והא אסתר פרהסיא
הוא. ונעלה לעובד כוכבים ולא
מקרה נפשה לקטל: קרקע עולם
היא. אינה עושה מעשה הוא עושה
זה מעשה: הנאת עצמו. שאין
העובד כוכבים מתכוין להעבירו
מיראתו אלל להנאת עצמו מתכוין
שאי ואין כלל חס' להרג על
כך: הני קוואקי ודימוניקי. כלי נחשת
שנותנין צס גחלים גבוהין
ועומדין לפני שולחן מלכים להסתחם
כנגדן: היינו יענין לה. יוס חג' היה
לפרסיס שנותלין משרתי עבודת
כוכבים אור מכל בית וצית ומעמידין
צית עבודת כוכבים שלהם ומתחממן
העם כנגדן והיו נותלין אף מצית
ישראל בעל כרחם היכי יענין להו
ולא מסרי נפשיהו אקדושת השם הלא
חק עבודת כוכבים הוא: אלל. הואיל
והעכו"ם אינו מתכוין להעבירו
אלל להנאת עצמו מתכוין ששרין
לאותו הכלי אין כלל קידוש השם
ליהרג עליו ואף על פי שהעכו"ם
אינו צריך לו אלל לחוק עבודת
כוכבים הנאת עצמו הוא שצריך לאותו
כלי ואינו אומר לי שבעדו אני: קטיל
אספסא. קלור עשז מאלל בהמה:
לקטול. האספסא ולא לקטילה
העכו"ם דכיון דאינו מתכוין להעבירו
אלל לצורכי עצמו אין כלל חילול השם:
שדי נסרא. להעבירו הוא מתכוין ואי
פרהסיא הוא או שעת גזרת המלכות:
לקטילה ולא לקטול אספסא:
צן נח מזהר על עבודת כוכבים
כדלמר ד' מיתות (לעיל טו). ואם אמר

עבור ואל תהרג מזהו היא לקדש את השם או לא: אצורייסו. כל מידי
שייך צוה קדושת השם שייכא צוה דאס אומר לו לעבור על אותן מצות
או ירג או לא יקדש את השם יעבור עליהם הלכך האני נמי בכללן
הוא: אצורייסו. ל"ר אפרטנמנ"ט ודוגמתו במנחות (דף עג:). עולה וכל
"אצורייסו: לדבר הוה. מאחר שקבל עליו נעמן שלא לעבור עבודת
כוכבים אמר לו לאלישע לדבר הזה יסלח ה' לעבדך שאני אנוס בדבר
שאדוני נשען ע"י וכתיב ויאמר לו לך לשלום הודה לו:
ואם

עבור ואל תהרג מזהו היא לקדש את השם או לא: אצורייסו. כל מידי
שייך צוה קדושת השם שייכא צוה דאס אומר לו לעבור על אותן מצות
או ירג או לא יקדש את השם יעבור עליהם הלכך האני נמי בכללן
הוא: אצורייסו. ל"ר אפרטנמנ"ט ודוגמתו במנחות (דף עג:). עולה וכל
"אצורייסו: לדבר הוה. מאחר שקבל עליו נעמן שלא לעבור עבודת
כוכבים אמר לו לאלישע לדבר הזה יסלח ה' לעבדך שאני אנוס בדבר
שאדוני נשען ע"י וכתיב ויאמר לו לך לשלום הודה לו:
ואם

ואם

אפילו לשנויי ערקתא דמסאנא. לכאורה משמע דמנעליהם
משונין משל עכו"ם כדלמר נמי בפרק הכנסה (ב"ק נט:
והס) גבי אלגור וזיאר דהוה סייס מסאני ארכמי וקאמר שהיה
מתבל על ירושלים וכך משמע במסכת תענית (דף כב.) גבי ההוא

אפילו לשנויי ערקתא דמסאנא וכמה
פרהסיא אמר ר' יעקב אמר רבי יוחנן אין
פרהסיא פחותה מעשרה בני אדם פשיטא
ישראלים בעינן דכתיב ונקדשתי בתוך
בני ישראל בעי רבי ירמיה חשעה ישראל
ונכרי אחד מהו תא שמע דרנני ר' רב
ינאי אחיה דרבי חייא בר אבא איתא תוך
תוך כתיב הכא ונקדשתי בתוך בני ישראל
וכתיב התם ה'בדלו מתוך העדה הזאת
מה להלן עשרה וכולהו ישראל אף כאן
עשרה וכולהו ישראל והא אסתר פרהסיא
הוא אמר אביי אסתר קרקע עולם היתה
רבא אמר הנאת עצמן שאני ראי לא תימא
הכי הני קוואקי ודימוניקי היכי יענין להו
אלא הנאת עצמן שאני הכא נמי הנאת
עצמן שאני ואזרא רבא למעמיה דאמר
רבא עכו"ם דאמר ליה להאי ישראל קטול
אספסא בשבתא ושדי לחיותא ואי לא
קטילנא לך ליקטיל ולא לקטילי שדי לנהרא
ליקטילי ולא ליקטול מ"ט לעבורי מילתא
קא בעי בעו מיניה מר' אמי בן נח מצווה
על קדושת השם או יאין מצווה על קדושת
השם אמר אביי ת"ש שבע מצות נצמנו
בני נח ואם איתא תמני הויין אל' רבא
אינהו וכל אבורייהו מאי הוי עלה אמר רב
אדא בר אבהה אמרי בי רב כתיב לדבר
הזה יסלח ה' לעבדך בבא אדני בית רמון
להשתחוות שמה והוא נשען על ידי
והשתחוית וכתיב ויאמר לו לך לשלום
ואם

אפילו לשנויי ערקתא דמסאנא וכמה
פרהסיא אמר ר' יעקב אמר רבי יוחנן אין
פרהסיא פחותה מעשרה בני אדם פשיטא
ישראלים בעינן דכתיב ונקדשתי בתוך
בני ישראל בעי רבי ירמיה חשעה ישראל
ונכרי אחד מהו תא שמע דרנני ר' רב
ינאי אחיה דרבי חייא בר אבא איתא תוך
תוך כתיב הכא ונקדשתי בתוך בני ישראל
וכתיב התם ה'בדלו מתוך העדה הזאת
מה להלן עשרה וכולהו ישראל אף כאן
עשרה וכולהו ישראל והא אסתר פרהסיא
הוא אמר אביי אסתר קרקע עולם היתה
רבא אמר הנאת עצמן שאני ראי לא תימא
הכי הני קוואקי ודימוניקי היכי יענין להו
אלא הנאת עצמן שאני הכא נמי הנאת
עצמן שאני ואזרא רבא למעמיה דאמר
רבא עכו"ם דאמר ליה להאי ישראל קטול
אספסא בשבתא ושדי לחיותא ואי לא
קטילנא לך ליקטיל ולא לקטילי שדי לנהרא
ליקטילי ולא ליקטול מ"ט לעבורי מילתא
קא בעי בעו מיניה מר' אמי בן נח מצווה
על קדושת השם או יאין מצווה על קדושת
השם אמר אביי ת"ש שבע מצות נצמנו
בני נח ואם איתא תמני הויין אל' רבא
אינהו וכל אבורייהו מאי הוי עלה אמר רב
אדא בר אבהה אמרי בי רב כתיב לדבר
הזה יסלח ה' לעבדך בבא אדני בית רמון
להשתחוות שמה והוא נשען על ידי
והשתחוית וכתיב ויאמר לו לך לשלום
ואם

כוכבים כצית בהמה וגם לכהונה נפסלת כציתא בהמה
אינה נפסלת דאין וזות לבהמה כדלמרין צ' הבא על יצמנו (יבמות
דף עג:). דורעיה דעובד כוכבים הוא דאפקריה רחמנא לענין חיים אלל
צית לעובד כוכבים לא אפקריה וכיון דנאסרה לבעל אסורה לבעל
מונטמאה ונטמאה ואמרין נמי בסוטה בפרק ארוסה (ד' טו: וס)
דכתי מקיין על ידו ופוסל בתרומה ופרין פשיטא ונסתרה והיא
נטמאה אמר רחמנא אחד לבעל ואחד לתרומה (י) ומשני מהו דתימא כי
אמר ונסתרה והיא נטמאה הני מילי היכא דבהך ציתא אסירה ליה
לאפוקי עכו"ם דכלאו הכי אסירה ליה קמ"ל אלמא אפילו גבי עובד כוכבים
הכא והא אסתר עריות הואי דקיס ליה דמהני טעמא דקרקע עולם לענין דלא מיחייב
ורוצא גופיה כי מיחייב למסור עצמו ה"מ קודם שיהרג צידים אלל היכא דלא עבד מעשה כגון שמשליכין אותו על התמיוק ומתמנע מסתברא
שאין חייב למסור עצמו דמאי אמר אדוריה מאי חזית דדמא דחוראי סומקי טפי דילמא דמא דידי סומק טפי כיון דלא עבד מעשה והא
דקאמר אף נערה המאורסה תהרג ואל תעבור ירהר גרסינן ואבועל קאי דעבד מעשה אלל הנערה עממה שהיא קרקע עולם אין חייבת
למסור עצמה ואי גרס תהרג יש לפרש דתהרג הנערה קודם שתעשה מעשה שציתא עליה את הערוה אלל לענין חלול השם משום פרהסיא
לא ס"ד דמהני עובד כוכבים עולם וכן נמי יש לפרש כהניא דריש פרק הבא על יצמנו (יבמות ד' נג: וס) דלמר רבא אין אונס לערוה שאין
קישוי אלל לדעת דאס אומר לו שיהרגו או יניח שציאיוהו על הערוה ויודע שאם יציאיוהו אי אפשר שלא יתקשה לא מצינו למימר דלא
עבד מעשה שהקישוי חשיב מעשה ואם היה כבר מקושה ועומד והעכו"ם הציאיוהו על הערוה התם ודאי יש אונס ואין לו למסור
עצמו והא דפרין פרק מלות חליה (ס' ד' קה. וס) גבי יעל והא קא מתהניא מעבירה ומשני טובתה של רשעים רעה היא אלל דצדיקים
דכשז נחש על חוה הטיל זה וזהמא לא צעי למימר דמהאי טעמא ליה לא למסור עצמה אע"פ שהיא קרקע עולם משום דהנאה
חשיבא כמעשה כדדריש בפרק המניח (ב"ק ד' לב.) ונכרתו הנפשות העושות דל"כ בשמעתין נמי ה"ל לאקשווי גבי אסתר ועוד דנראה
הדברים שלא היתה אנוסה שרי צורח היה ולא היה רשאי לאנסה ואדרבה היה צריך שמתמנהיגו מן הרודפים כמו משוים הענין והיא
שילתו בדבריה עד שצא עליה להתיס כמו והתם פריך על מה שהכתוב משבח מנשים צאהל תכרך שרה רבקה רחל ואלה דלמרין צ' מי
שאלמר ואי צויר (ד' נג: וס) גדולה עבירה לשמה ממזוה שלא לשמה שהיו מתכוונות להצות מצעליהן וחשיב לה שלא לשמה משום דהנין מן
המזוה ולא היו לשמה כל כך ומש"ה פריך דיעל נמי מיתנהיג והשתא ניחא שהכתוב משבח דאס היתה אנוסה צמה הכתוב משבחא וא"ת
כשתנתיבא אסתר לאחשורוש שאלמר כאשר אצדתי אצדתי למה לא גירשה מרדכי תחילה כדי שתהא מותרת לחזור לו דמחזיר גרושתו לא
אסירה צונות בלא ישיאין דמתן צ' צדקוה (ד' יט: י) הכל מודים שאין מתנה עמה ולא על קודם שתתארס ולא על אחר שתתגרש שתתגרש
לאחר ותתמאי שאלם תסתרי ותתמאי ואח"כ יחזירנה זה הכלל כל שצדיעל ולא תהא אסורה לו לא היה מתנה עמה וי"ל דלא היה רוצה
לגרשה שהיה ירא פן יודע למנך: קטיל אספסא ושדי לחיותא ב'ו. ההוא עובדא דשליה יצמות (ד' קסא: וס) דלמר ליה
עכו"ם לישראל קטיל אספסא ואי לא קטילנא לך דקטילנא לפלגיא בר ישראל דלמרי ליה צלל לי קדירה בשבתא ולא צליל וקטילתיה
שמא לא היה צקי בהלכה דמן הדין לא היה לו למסור עצמו במקום הנאת עצמן של עכו"ם: בן נח מצווה על קידוש השם.
וא"ת והא וחי צהם בישראל כתיב ואפילו ישראל למסור עצמו אפילו צניעא אי לא דלמתי וחי צהם ויש לומר דלילמא
לא צניעא וחי צהם אלל כי היכי דלא ינף שאר מצות מרוצא ונערה המאורסה דלפילו צניעא ירהר ואל יעבור לכ"ע: